

›Djur hjälper missbrukare ›Skoterdöden ›IOGT-NTO inte jämställt
GRANSKNING LOKALA INTRESSEN URHOLKAR ALKOHOLLAGEN

accent

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO NR 2/08 PRIS 20 KR

INTERVJU

Tacksam

Patricia Tudor-Sandal hyllar tacksamheten

Sommarhus att hyra!

Här presenteras några av nykterhetsrörelsens sommarhus som du som medlem kan hyra.
Nyktra medlemmar i "nyktra" hus

SEMESTRA

*i hjärtat av
Värmland*

I naturskön kulturmiljö, mitt i sagornas och diktens, konstens och musikens landskap!

Boende i olika former, även vandrarhem och tält för enskilda, familjer, grupper och större läger.
Kontakta oss för mer info.

Tel 0552-302 39 Fax 0552-300 03
E-post ransberg@nsf.scout.se www.nsf.scout.se/ransberg

IOGT-NTOs FJÄLLSTUGA Grövelfjällen, Dalarna

Nära till
skidspår och
vandringsleder

Rum från
120-150 kr/dygn.
Info/bokning: distr.-
exp. 0243-851 05

Med ogenerat läge vid Siljan

Mysig timmerstuga med
egen badplats vid Siljans
strand, 3 km norr om Leksands
centrum.

Storstuga med öppen spis, bäddsoffa och våningssäng.
Kök med elspis och kyl. WC och dusch. Rök-, drog- och djurfritt.
Uthyras veckovis eller fredag-söndag.

Välkommen att ringa Kicki 0247-10004, 073-696 79 85 för info och bokning.

Byggnadsföreningen Svea i Leksand

Bo på Böda station – Upplev härliga Öland! Föreningen Nyktra Järnvägares Semesterhem Böda

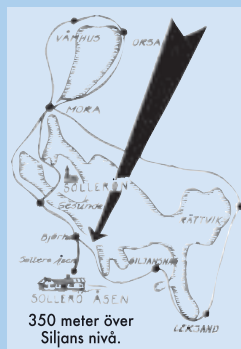

Kontakt: Per-Uno Johansson Tel: 036-66032
E-post: gpj@telia.com
www.fnj.se

Välkommen året runt till IOGT-NTO Dalarnas Kurs- och Fritidsgård

Med milsvid utsikt över Siljan

erbjuder vi en helårsöppen anläggning
med trivsamma rum i huvudbyggnaden samt
välutrustade timmerstugor och härbren.

Här finns 64 bäddar med självhushåll där
möjlighet till hel- eller halvpension erbjuds.
Frukostservering (beställes dagen före).

Dessutom husvagnscamping
(MHF/SCR W 54) samt tältplatser.

Tempererad utomhuspool, bastu,
boulebana samt en naturupplevelse utöver
det vanliga med närhet till skog, vandrings-
leder och utmärkta skidspår.

Genom närheten till Mora och Leksand ges
möjligheter till det rika utbud av aktiviteter
som Siljansbygden erbjuder.

STUGOR • RUM • CAMPING

Hyr per dygn, kortvecka eller vecka.
Tel: 0250-210 70, 070-546 65 41 • Fax: 0250-215 40
asengarden@telia.com • www.asengarden.nu

Lokala beslut urholkar lagen

12 GRANSKNING Trots vittnesuppgifter från både tjänsteman och poliser om lagbrott fick krogen i Malung behålla serveringstillståndet. Socialnämnden körde över alkoholhandläggaren och ifrågasatte hela utredningen. Det var ju dansbandsvecka i stan.

REPORTAGE

Kennet läkte själv sitt missbruk

24 REPORTAGE Kennet tittade på sina åtta burkar och tog ett beslut. En sista fylla på sedan skulle han sluta. Det var i april 2002 och Kennet är fortfarande nykter. Sjävläkning är det vanligaste sättet att bli fri från sitt alkoholmissbruk.

INTERVJU

Hyllar tacksamhet

28 INTERVJU Varje dag försöker författaren Patricia Tudor Sandahl känna tacksamhet och glädje. Över livet och över det hon har, här och nu. Om det skriver hon i sin nya bok "Tacksamhetens tecken".

I RÖRELSE

IOGT-NTO ännu inte jämställt

44 I RÖRELSE IOGT-NTO är inte en jämställd organisation. Det framgår tydligt av mätningen och ombudsenkäten vid kongressen i somras. Nu inleds ett jämställdhetsarbete i hela organisationen.

OPINION

Vi behöver debattera rörelsens värdegrund

4 LEDARE Reaktionen på beslutet att utesluta Åke Green ur IOGT-NTO visar att det behövs en bred debatt bland medlemmarna om rörelsens värdegrund.

De berörda glömdes bort

6 DEBATT Uteslutning av Åke Green fattades centralt utan information eller diskussion med berörda distrikt och föreningar skriver Gunilla Nilsson, distriktsordförande i Kalmar distrikt.

AKTUELLT

Starka reaktioner på uteslutning

8 AKTUELLT Förbundsstyrelsens beslut att utesluta Åke Green som medlem i IOGT-NTO har väckt starka reaktioner och drygt 1200 personer har begärt utträde.

I RÖRELSE

Konsulenter delas in i tre regioner

42 I RÖRELSE Nio utvecklingskonsulenter fördelas på tre team med ansvar för varsin region i landet. Så blir det nya upplägget efter diskussion med IOGT-NTO-distrikten.

GODA LIVET

En vänlig blick som aldrig dömer

32 GODA LIVET En mjuk päls att klappa, någon att hålla i famnen och en vänlig blick som aldrig dömer. På

Östfora behandlingshem för långt gångna missbrukare är vårdhundar en del av behandlingen.

OMSLAGSBILD

Foto: Moa Karlberg

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	AKTUELLT	8	REPORTAGE	24	KORSORD	41
REDAKTION	5	GRANSKNING	12	INTERVJU	28	I RÖRELSE	42
INSÄNDAREN	5	TRE FRÅGOR	17	GODA LIVET	32	IOGT-NTO INFO	48
DEBATT	6	I FOKUS	18	KULTUR	38	NÄSTA NUMMER	51
PRESSGRANNAR	6	FORSKNING	22	HALLÅ DÅR	39	BAKIFRÅNLÄSARE	51
RESPONS	7	ELDSJÄL	23	KRÖNIKA	40	POSITIVA SLUTET	52

Reaktionerna på beslutet att utesluta Åke Green ur IOGT-NTO visar att det behövs en bred debatt bland medlemmarna om rörelsens värdegrund och vad det innebär att bli och vara medlem. Den beslutade översynen av förbundets grundsatser är en given utgångspunkt för en sådan debatt.

Hög tid för nykter debatt

AV EVA ÅHLSTRÖM

På Accentredaktionen har vi länge planerat ett större reportage eller en artikelserie om hur de senaste årens stora medlemsökning påverkar IOGT-NTO som organisation.

Vad händer i lokalföreningar och distrikt som får ett stort antal nya medlemmar? Hur påverkas organisationens värdegrund när nya grupper med vitt skilda erfarenheter och värderingar ska arbeta tillsammans för en gemensam sak?

Efter förbundsstyrelsens beslut att utesluta Åke Green och de senaste veckornas häftiga reaktioner på uteslutningen kan jag bara beklaga att vi ännu inte skrivit de artiklarna och därigenom inte bidragit till att få igång en debatt om dessa frågor. Den debatten hade behövts före beslutet, och den behövs ännu mer nu för att samla medlemmarna i fortsatt arbete för ett bättre samhälle – med drogfrihet, demokrati och respekt för varandra.

Många av de arga, ledsna och besvikna medlemmar som ringt eller skrivit till förbundet efter beslutet har uttryckt förvåning över att IOGT-NTO är något mer än en nykterhetsorganisation.

De har uppenbarligen inte fått veta att de när de ansöker om medlemskap lovar något mer än att inte dricka alkohol. De har inte sett eller inte läst att de också lovar att "göra sitt bästa för att främja IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program" och att de grundsatserna handlar om att "alla människor har rätt till frihet, personlig utveckling och lycka" och bygger på principen om "alla människors lika rätt och värde".

Jag förstår att förbundsstyrelsens beslut var nödvändigt. Åke Green har upprepade

gånger offentligt uttryckt sig på ett sätt som kränker hela gruppen homosexuella, och som står i strid med IOGT-NTOs grundsatser.

Men jag tror att en del av den debatt som blossat upp nu, som en reaktion på beslutet, borde ha förts långt tidigare. Många hade säkert ändå ansett att det var fel att utesluta en medlem som inte brutit mot nykterhetslöftet, men med en bred debatt tidigare – i Accent och ute i föreningarna – hade det förhoppningsvis funnits en större insikt om vad grundsatserna innebär i fråga om respekt för andra grupper inom rörelsen.

»Jag tror att en del av den debatt som blossat upp nu, som en reaktion på beslutet, borde ha förts långt tidigare.«

Längre fram i tidningen berättar vi om beslutet och kommentarer till det. Ett par av dem som fått ta emot de häftigaste reaktionerna är Bengt Melander, ordförande i IOGT-NTO-föreningen i Borgholm, och Gunilla Nilsson, ordförande i Kalmardistriktet. Det är lätt att förstå deras förvåning och frustration över att de inte fått någon förvarning om beslutet, och det är lätt att instämma i Gunilla Nilssons önskan om en bättre dialog inför kommande beslut som direkt påverkar det lokala arbetet.

I efterhand är det förstås också lätt att inse att det hade varit bättre att ha överläggningar med ledare för pingströrelsen

och andra frikyrkliga församlingar inför beslutet än efter det.

Men i stället för att vara efterkloka måste vi nu hjälpas åt att få igång debatten, tillsammans med både nya och gamla medlemmar, om vad rörelsen står för och hur vi kan arbeta tillsammans för en gemensam sak och med respekt för att vi har olika politiska, religiösa och andra värderingar.

Isomras beslutade IOGT-NTO-kongressen i Uppsala om en översyn av grundsatser och program – inte för att ändra de grundläggande värderingarna utan för att göra det tydligare vad de står för. Den översynen måste inledas med någon form av rådslag, som uppmuntrar till en bred och livlig debatt, där nya och gamla medlemmar möts, om en gemensam värdegrund för dagens och framtidens nykterhetsrörelse. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Utsträckt hand

ALKOHOLKULTUR Dryckesföretaget Diaego vill enligt ett pressmeddelande "sträcka ut en hand till tillståndsgivare och politiker för dialog och erfarenhetsutbyte". Företaget vill "ta ett stort ansvar för att skapa en god alkoholkultur". Diaego är en av världens största alkoholtillverkare.

Friade för lagbrott

LAGLIGT Göta Hovrätt har friat 18 kommunpolitiker i Småland från åtal om tjänstefel. Enligt hovrätten bröt politikerna mot alkohollagen när de beviljade serveringstillstånd utan krav på kök för allsidig matlagning. Men "oaktsamheten var ringa", och därför frias de. Ännu ett skäl att se över alkohollagen.

VIP-behandling

IDROTTS GALAN Fredrik Olofsson från Sveriges Blåbandsungdom var bjuden på Idrottsgalan och fick ett så kallat VIP-paket. När han bad om alkoholfritt vin, fanns inget annat alternativ än läsk. Det strider mot Riksidrottsförbundets egen policy, påpekar Fredrik. Gäller policyn inte VIP-gäster?

Citatet

»Fler behöver lämna rollen som anonym absolutist och bli mer aktiva.«

THORE GÅRMARK som hoppas att fler medlemmer i IOGT-NTO ska aktivera sig i

Åke Green är ingen ensam buse

UTESLUTNING Förbundsstyrelsen påstår att IOGT-NTO-rörelsens värderingar och grundsatser är människors lika värde. Man får inte uttala förakt mot människor. Genom att utesluta Åke Green har ni visat att han inte har något som helst människovärde och uttalat förakt mot honom.

Han är den ende som utesluts av alla era hundratusentals medlemmar. Alltså betraktar ni honom som den störste buse av alla era medlemmar. Jag och tusentals andra medlemmar har samma uppfattning som Åke Green. Följaktligen är alla dessa lika hem-ska busar som han och ska alltså omedelbart uteslutas.

ARNE SVENSSON, JÖNKÖPING

IOGT-NTO har fått religionsfobi

RELIGION Kyrkans Tidning skriver att IOGT-NTOs förbundsstyrelse har uteslutit pastor Åke Green som medlem för hans uttalande i en kyrka om homosexualiteten. Synd att han inte i stället blev medlem i Blåbandsrörelsen.

Ännu tydligare kan man utläsa religionsfobin i ett särtryck som medföljde senaste Accent, nämligen kongressens beslut att förbjuda psalmsång vid parentation över avlidna medlemmar.

Jag tycker inte om toppstyrning och överväger utträde, beroende på eventuella reaktioner på denna insändare.

HERMAN SIKLUND, BORLÄNGE

Medlem ibland annat IOGT-NTO, Blåbandsrörelsen, Hälsofrämjandet, Kristna Freds, Missionskyrkan och Svenska kyrkan

Man är nykterist av många orsaker. Många samlas i IOGT-NTO.

FOTO: PATRIK SANDSTRÖM

Därför finns nykterister

Vi som avstår från alkohol gör det av ett eller annat av följande skäl:

Ekonomi – Vad kostar supen? Det är inga småpengar, särskilt inte om man utvecklar ett beroende. Tänk så mycket bättre att till exempel lägga pengarna på ett fadderbarn i tredje världen!

Försiktighet – Det första glaset blir lätt flera, och det är lätt att tappa kontrollen. Varför ta risken?

Förebilder – Det behövs vuxna förebilder! Överallt ska det serveras alkohol samtidigt som media presenterar en vuxenvärld där alkohol är ett naturligt inslag.

Glädje – Vi har funnit att det är så mycket annat som ger glädje. Dessutom en varaktig glädje som inte behöver hämtas på Systemet varje vecka.

Hälsa – Alkohol innehåller ett nervgift, trots att det i EU klassas som livsmedel. Inget annat gift skulle accepteras i sådan omfattning. Ändå omhuldas spriten som något omistligt och värdefullt. Är något absurt så är det detta!

Integritet – Det är förvånande att så många helt normala svenskar vill utsätta sig för risken att bli fulla, dumma och patetiska.

Olycksrisken – Vi vill inte ta risken att utsätta oss själva och andra för faror. Ingen annan faktor orsakar så mycket elände – skadegörelse, miss-handel, våldtäkter, trafikolyckor, sjukdomar, för tidig död med mera.

Solidaritet – Med tanke på alla som kämpar för att komma loss från spriten vill vi visa vår solidaritet och avstå helt.

Trygghet – Vi är trygga i oss själva. Vi tycker att vi är bra som vi är. Att alkoholen skulle höja livskvaliteten är en grundfalsk inställning.

Upprördhet – Vi är upprörda över spritbolagens aggressiva marknadsföring som inte tar särskilt stor hänsyn till spritens offer.

Ytterligare ett skäl – Det behövs motkrafter i ett samhälle som tycks överge alla normer för ett sunt och bra liv, och där naiviteten och aningslösheten inte minst inom detta område är förödande.

Stå på dig! Annars kommer någon annan att göra det.

P-G SVENSSON, FORS

Är du anonym absolutist?

MEDLEM På postdiligensens tid erbjöds ibland första-, andra- eller tredjeklassbiljetter. Skillnaden märktes vid uppförsbackar, då den som valt första klass fick sitta kvar, andraklasspassagerarna fick gå bredvid och de övriga fick skjuta på vagnen. Berättelsen frestar mig att jämföra medlemmar i samma lokala förening. Några av medlem-

marna är anonyma absolutister, betalar avgiften och infinner sig när det är dags för diplom. Andra går på möten och kan ibland hjälpa till att servera eller bära stolar. Den tredje gruppen leder möten, fixar program, kokar kaffe, sköter bokföring och bär sitt föreningsmärke synligt. Fler behöver lämna rollen som anonym absolutist och hjälpa till att skjuta på vagnen för ett nyktrare och rikare Sverige.

THORE GÅRMARK

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
15 februari

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Patrik Sandström
Redaktionssekreterare,
form och layout
08-672 60 50
patrik.sandstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Medverkande detta nummer:
Gunilla Nilsson, Helena Karlsson,
Sören Viktorsson, Leif Stenberg, Anette
Rimont, Moa Karlberg, Yvonne Busk,
Christian Saltas, Petra Kjellström,
Emma Mattsson, Anna Ågrah, Rurik
Zaitzewsky och Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet
tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammalgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå. Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@infoklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEMBER I SVERIGES TIDSKRIFTER

I en snabbt växande rörelse med fokus på alkoholpolitik är det lätt att frågor kring värdegrund och demokrati glöms bort, menar Gunilla Nilsson, ordförande i Kalmars IOGT-NTO-distrikt.. Hon ser det som ett tecken att uteslutning av Åke Green fattades centralt utan information eller diskussion med berörda distrikt och föreningar.

Demokratin glöms bort

AV GUNILLA NILSSON, DISTRIKTSORDFÖRANDE IOGT-NTO KALMAR DISTRIKT

Det som nu hänt IOGT-NTO kunde ha hänt vilken organisation som helst. Det vill säga att en ledning fattar ett beslut som får konsekvenser ute i landet. Ett beslut där ledningen glömde att föra den viktiga dialogen med dem det berör – i det här fallet Kalmar-distriktet.

Det som hänt har fått mig att fundera kring värdegrunds- och demokratifråga, och förhoppningsvis har det blivit en väckarklocka för hela IOGT-NTO-rörelsen. Så länge allt flyter, är det så lätt att bara jobba på. IOGT-NTO har fått drygt 20 000 nya medlemmar på två år. Nya verksamheter har startats, och medlemmar och vi förtroendevalda gläder oss åt framgångarna.

I en snabbt växande organisation har vi glömt att tillsammans med både nya och gamla medlemmar föra en diskussion om det vi står för förutom just drogfrågan.

Alkohol- och narkotikafrågan har varit i starkt fokus under några år i takt med den ökande konsumtionen och dess följder. Rattfylleriet ökar, våldsbrott och annan kriminalitet ökar, och många familjer far illa på grund av att någon i familjen dricker för mycket alkohol.

Vi har uppvakttat politiker och andra beslutsfattare när det gäller införselkvoter och skattesänkningar. I distriktet har vi under flera år haft ett brett samarbete med flera kommuner, med övriga nykterhetsorganisationer, med Rädda Barnen, Hela Människan och andra som arbetar för att minska alkoholskadorna.

Demokratin har alltid varit framträdande hos oss ända sedan nykterhetsrörelsen bildades för drygt 125 år sedan. Många i samhället har under dessa år fått sin demokratiska skolning hos oss. Vi har en

Glöm inte demokratin när rörelsen växer, varnar Gunilla Nilsson. Här från senaste kongressen i Uppsala 2007. FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Min personliga uppfattning är att i det här fallet borde demokratin ha fungerat bättre.«

bred barn- och ungdomsverksamhet, där de unga får lära sig hur demokratin fungerar. Det är barnen som är ledamöter i en juniorförening och som fattar beslut om sin verksamhet. Det är ungdomarna i UNF som bildar sin styrelse och bestämmer över sin förening.

Demokrati är ingen självklarhet, och den måste erövrats ständigt. Alla vi som engage-

rar oss i ideella organisationer bör ställa frågan ibland: Hur ska demokratin fungera i just vår organisation? Vilka mandat har en föreningsstyrelse, en distriktsstyrelse eller en förbundsstyrelse?

Ifallet med uteslutning av Åke Green har beslutet fattats helt av den centrala styrelsen. Varken distrikt eller lokalförening har fått information om att diskussion fördes, och vi har därmed inte kunnat yttra oss i frågan.

Min personliga uppfattning är att i det här fallet borde demokratin ha fungerat bättre. Trots allt är det ändå vi som

finns i distriktet som nu har fått ta emot upprörda samtal från både medlemmar och andra. Det är också vi som så hårt arbetar ute på fältet som får läsa den negativa publiciteten i tidningar.

Nykterhetsrörelsen var en av de tre första folkrörelserna, och vi kallar oss fortfarande för en folkrörelse. För att en folkrörelse ska vara levande krävs att den är i rörelse – det hörs till och med på namnet. Ju fler nya medlemmar och ju fler aktiva medlemmar, desto mer hamnar rörelsen i rörelse! Ett av förbundsstyrelsens många beslut har rört om ordentligt. Låt oss nu ta nya tag och fortsätta kampen för demokrati, för drogfrihet och för ett bättre samhälle! ■

PRESSGRANNAR

Stort reportage om fyllesverige

ICA-KURIREN "Fyllesverige" är rubriken på ett stort upplagt reportage i ICA-Kuriren nr 3/08. "Svenska folket dricker mer än någonsin", konstaterar tidningen. "Och det får katastrofala följder för oss. Sverige

är impregnerat av öl, vin och sprit, och du påverkas av alkoholen varje dag – även om du inte dricker."

På de följande sidorna går tiden igenom område för område – politik, sport, arbetsliv, kärlek, miljö, rättsväsende, samhällsekonomi och det mänskliga psyket. Avslutningsvis intervjuas forskaren Eckart

Kühlhorn. "Alkoholens betydelse i folks medvetande minskar. Ändå super folk mer än någonsin", säger han och pekar på några orsaker - att alkoholen har blivit billigare och mer lättillgänglig, att svenskarna fått mer internationella vanor och att kvinnornas drickande har ökat markant.

Stora kostnader för kommunen

SKARABORGS LÄNS TIDNING är en av flera tidningar som publicerat en debattartikel av EU-parlamentarikern Carl Schlyter (mp) och riksdagsledamoten Barbro Westerholm (fp) tillsammans med Sven-Olov

Vin&Sprits huvudkontor på Stora Essingen?

MÅNADENS SNACKIS Statens försäljning av Vin&Sprit har fått mycket uppmärksamhet den senaste tiden. Uppgifter om att bolaget kan komma att delas har sedan dementerats. Ena dagen är bolaget på väg till svenska Investor, den andra till någon internationell spritjätte. Strax innan pressläggning nås vi av nyheten att även Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, lagt bud på Vin&Sprit.

Om nu Odell och regeringen prompt vill rea bort Vin & Sprit vill vi i Ungdomens Nykterhetsförbund köpa företaget. På så sätt kan vi helt stoppa all aggressiv marknadsföring och istället fasa bort Vin & Sprit från den globala spritmarknaden. Där staten sviker får någon annan ta vid, säger ordförande Robert Damberg i en kommentar. Kanske hamnar huvudkontoret för Vin&Sprit på Stora Essingen? **PA**

Öppet brev till IOGT-NTOs förbundsstyrelse

Jag tycker också som Åke Green

ÖPPET BREV Åke Green har uteslutits ur IOGT-NTO på grund av sina åsikter i homosexfrågan. Kanske jag också borde uteslutas? Jag skulle inte uttrycka mig som Åke, det vill säga att homosexualiteten är en cancersvulst på samhällskroppen. Detta uttryck tycker jag är stötande eftersom de flesta homosexuella mer eller mindre oskyldigt har drabbats av samhällsutvecklingen som frammanar avvikelser inom till exempel det sexuella området.

Cancersvulsten på samhällskroppen tycker jag istället är intoleransen i samhället, bland annat inom detta område. Skulle jag i någon insändarspalt eller i en intervju i tidning eller annat medium påstå att homosexualitet är onaturligt, skulle jag drabbas av en storm av invektiv från proffstyckare med politiskt korrekta åsikter.

Att påstå något sådant är visserligen uttryck för en värdering, men behöver inte betyda någon förkastelsedom över homosexualiteten. Jag bara placerar in den bland andra

En glad Åke Green efter frikännandet i Högsta domstolen.

onaturliga företeelser som finns i samhället, bilåkning, cykling, datoranvändning, läsning i elektriskt ljus, rökning och så vidare

Idag får man knappt säga att det naturliga för barn är att uppfostras av sina båda biologiska föräldrar. Det uppfattas som diskriminering av homosexuella.

Det har länge varit politiskt inkorrekt att hävda nykterhet. Därför är det särskilt tråkigt att IOGT-NTO nu tycks ha det för tillfället politiskt korrekta som urvalsinstrument för medlemskap.

Jag undrar således:

1. Sedan när har det blivit förbjudet att ha vissa åsikter i vår rörelse?

2. Finns det en förteckning på förbjudna åsikter?

3. Har förbundsstyrelsen någon uppfattning om vilka medlemmar som till exempel har Åkes åsikter i homosexfrågan eller kommer uteslutningar bara att drabba de som åtalats?

PER SUNDIN

Gullänget, medlem sedan mer än tio år

SVAR DIREKT IOGT-NTO har inte uteslutit Åke Green för hans åsikters skull utan för det sätt på vilket han genom sina uttalanden uttrycker missaktning mot gruppen homosexuella. Som folkrörelseorganisation är vi angelägna att föra en öppen diskussion inom alla områden, så även kring frågor som gäller sexuell läggning.

Vilka åsikter våra medlemmar har privat lägger vi oss självklart inte i, och någon lista över "rätt och fel" finns inte. Men någonstans går en gräns för hur man kan agera, och den gränsen har Åke Green passerat när han offentligt och vid upprepade tillfällen djupt kränkt människor på ett sätt som strider mot IOGT-NTOs grundsatser.

ANNA CARLSTEDT,

VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Oklart om jämställdhet

RESPONS I Accent nummer 10/2007. finns på ledarsidan en liten ruta med rubriken "Jämställdhet ibland oönskad", som jag tycker var lite misslyckad i sin utformning. Nu har jag i övrigt ingen anledning att tro att jämställdhet (det vill säga lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för män och kvinnor) är något som Accent-redaktionen anser är oönskat i vissa fall, men rubriken ger onekligen ett sådant intryck.

Om man sedan tittar på själva texten, är det väl lite märkligt att hävda att ökat berusningsdrickande bland kvinnor är "ett mindre lyckat resultat av strävan efter jämställdhet". Snarare är det väl så att dessa förändringar av dryckesvanorna är ett tecken på att traditionellt manligt beteende, trots en långvarig samhällelig strävan efter jämställdhet, fortfarande anses vara den eftersträvarnsvärda normen. Det hade förstås varit mycket bättre om det traditionellt kvinnliga beteendet hade blivit norm för alla oavsett kön, och jag antar att det var just detta som texten ville förmedla, men tyvärr blev den visst mer inriktad på kritik av jämställdhetssträvanden än av negativa normer. Tråkigt, tycker jag.

MARTIN KJELLIN,

IOGT-NTO-MEDLEM FRÅN UPPSALA

ACCENT SVARAR Rubriken om den oönskade jämställdheten var ironi. Om det inte framgick, var den onekligen misslyckad. Jag är för både jämställdhet och nykterhet, vilket ledarticket var avsett att förmedla.

EVA ÅHLSTRÖM,

CHEFREDAKTÖR FÖR ACCENT

Carlsson och Peter Moilanen från IOGT-NTO. I artikeln beskriver de alkoholens kostnader för en enskild kommun, i Skaras fall mellan 60 och 317 miljoner kronor om året beroende på vilken beräkningsmodell man använder. "Men även den lägre summan är en stor kostnad", konstaterar de och avslutar med några

förslag till åtgärder i kommunen: "De politiska beslut som tas framöver får inte underlätta tillgången av alkohol. Krogpersonal måste utbildas i ansvarsfull servering, kommuner ska inte sponsra festivaler där alkoholen flödar, och serveringstillstånd som missköts måste dras in."

Otidsenlig alkohollag

SMÅLANDSPOSTEN välkomnar i en ledare att Göta Hovrätt friat 18 kommunpolitiker i Alvesta och Älmhult som stått åtalade för att ha gett alkoholtillstånd till kaféer och restauranger utan allsidiga kök.

"Otidsenliga lagar leder till otidsenliga rättegångar", anser ledarskrivbenten Marcus Svensson. Han ser positivt på direktiven till den pågående alkohollagsutredningen, som strävar efter enhetlighet och rättvisa i regelverket. Han hoppas att den nya lag en ska "minska godtycklighet i lokalpolitikens beslut."

Uteslutning väckte starka reaktioner

Förbundsstyrelsens beslut att utesluta Åke Green som medlem i IOGT-NTO har väckt starka reaktioner. Det är särskilt medlemmar från pingströrelsen och andra frikyrkor som reagerat och drygt 1200 personer har begärt utträde efter uteslutningen.

■ **UTESLUTNING** Det är extremt ovanligt att IOGT-NTO utesluter en medlem. Det har bara hänt en gång sedan sammanslagningen av IOGT och NTO 1970.

– Som folkrörelse är vi angelägna om att föra en öppen diskussion inom alla områden. Vilka åsikter våra medlemmar har privat lägger vi oss självklart inte i, säger vice förbundsordförande Anna Carlstedt.

– IOGT-NTO har inte uteslutit Åke Green för hans åsikters skull. Men någonstans går en gräns för hur man kan agera, och den gränsen har Åke Green passerat när han offentligt och vid upprepade tillfällen djupt kränkt människor på ett sätt som strider mot IOGT-NTOs grundsats. De bygger på principen om alla människors lika rätt och värde.

Förbundsstyrelsens beslut har väckt starka reaktioner inom frikyrkorna, och framför allt inom pingströrelsen som Åke Green tillhör. Hundratals medlemmar har hört av sig och vittnat om ilska, sorg och besvikelse. En av dem är Börje Norlén i Järfälla, som blev medlem i IOGT-NTO vid en frikyrklig konferens.

– Jag har ingen aning om vilka olika typer av människor som söker medlemskap i IOGT-NTO, säger han. En del har jag säkert inget annat gemensamt med än att vi avstår från alkohol. Därför höjer man på ögonbrynen när pingstpastorn Åke Green utesluts ur organisationen, inte för att han har börjat smygsupa utan på grund av sina åsikter om homosexualitet.

– Den intolerans styrelsen nu visat är ett hån mot oss som vill stå för en biblisk syn i olika livsfrågor. Medlemsansökan för konservativa kristna måste kompletteras med att medlemskapet förutom nykterhet förutsätter att alla politiskt korrekta åsikter som för tillfället råkar gälla omfattas.

När Accent lämnades till tryck, hade drygt 1200 medlemmar begärt utträde efter uteslutningen av Åke Green.

IOGT-NTOs vice förbundsordförande Anna Carlstedt.

FOTO: IOGT-NTO

»Men någonstans går en gräns för hur man kan agera, och den gränsen har Åke Green passerat.«

ANNA CARLSTEDT, VICE ORDFÖRANDE IOGT-NTO

BENGT MELANDER ÄR ORDFÖRANDE i IOGT-NTO-föreningen i Borgholm, där Åke Green varit medlem. Han är mycket upprörd över förbundsstyrelsens beslut – och över att det fattats utan någon föregående kontakt med föreningen eller distriktet.

– För vår del förstår vi inte varför han ska uteslutas nu, så långt efter att han höll sin predikan. Det ger ju bara ny luft och ny näring åt hans uttalanden. Tidigare var det få som visste att han var IOGT-NTO-medlem. Nu vet alla det!

Bengt Melander betonar att han inte svarar Åke Greens uttalanden.

– Men det är inte vår uppgift att bedriva åsiktsregistrering. Med det här beslutet har

förbundsstyrelsen tillfredsställt en grupp bland medlemmarna genom att stöta bort en annan.

För föreningen i Borgholm har de nya medlemmarna från frikyrkan gett lite nytändning.

– Visserligen är de flesta passiva medlemmar, men vi har ändå fått med några av dem i studiecirkel. Nu är det slut med det, nu pratas det bara skit om oss.

DET FINNS OCKSÅ MEDLEMMAR som välkomnar beslutet.

– Det är alldeles rätt och riktigt, tycker Lena Hardin i Skummeslöv. Åke Greens agerande strider mot våra grundsats. Han kan inte ha läst dem innan han blev medlem. I vår organisation ska alla vara välkomna på lika grunder.

Det var 2003 som Åke Green väckte uppmärksamhet för en predikan, där han kallade de homosexuella för en cancersvult på samhällskroppen. Många har, liksom Bengt Melander, undrat varför beslutet om uteslutning kommer nu, så långt efteråt.

– Det blev aktuellt nu eftersom det var nyligen som Åke Green gick in igen, förklarar Anna Carlstedt. Han har tidigare strukits på grund av att han inte hade betalat medlemsavgiften.

– När det blev känt att han nu var medlem igen, började medlemmar höra av sig, både lokalt i Kalmar, centralt och från andra förbund i rörelsen, om att en gräns var passerad och att förbundsstyrelsen var tvungen att agera.

– En annan bidragande orsak var att Åke Green på olika sätt spred uppfattningen att många inom IOGT-NTO stödjer de åsikter han gett uttryck för.

Förbundsledningen har haft svårt att förklara skillnaden mellan att ha en åsikt och att uttrycka den på ett sätt som kränker en grupp människor. De flesta av dem som begärt utträde protesterar mot vad de uppfattar som åsiktsregistrering och åsiktsförtryck.

IOGT-NTOs förbundsordförande Sven-Olov Carlsson och pingströrelsens förstandare Sten Gunnar Hedin har i ett gemensamt brev till församlingarna berät-

IOGT-NTO värvar medlemmar i Ullared.

FOTO: ANDERS A ARONSSON

Känsliga uppgifter i medlemsregister

IOGT-NTO tillbakavisar anklagelserna om åsiktsregistrering som riktats mot organisationen efter uteslutningen av Åke Green.

– IOGT-NTO kan ändå ha brutit mot personuppgiftslagen, säger Datainspektionens jurist Anders Wiklund.

■ **MEDLEMSREGISTRERING** Det är Livets ords tidning Världen idag som i en artikel anklagar IOGT-NTO för åsiktsregistrering. Anledning var att det i medlemsregistret står var och när en medlem har blivit värvad. Enligt tf informationschef Per-Åke Lundin handlar det om kampanjstatistik och inte om åsiktsregistrering.

– Vi registrerar inte någons åsikt. Det enda vi registrerar är i vilken kampanj en medlem har blivit värvad, säger han.

Enligt honom har uppgifterna inte heller använts på något annat sätt.

Stefan Degerlund som var ansvarig för värvningen under tiden då IOGT-NTO växte med 20 000 nya medlemmar bekräftar detta.

– Vi behövde veta om det var lönsamt att lägga ned resurser på värvning på ett visst ställe. Det kunde vara i Ullared, på en

frikyrkokonferens eller något annat ställe. Det vara enda anledningen till att vi registrerade var och när medlemmarna blivit värvade. Vi har ingen aning om vad varje person har för åsikter.

ANDERS WIKLUND, JURIST PÅ Datainspektionen menar att även om IOGT-NTO inte har haft för avsikt att registrera någons åsikt så är det en känslig uppgift att registrera att någon är värvad på en konferens arrangerad av frikyrkan.

– Det indikerar att någon har en religiös tillhörighet vilket inte får registreras utan samtycke av personen. Till skillnad från Ullared som inte indikerar någonting.

Enligt honom spelare det ingen roll att uppgifterna används endast i kampanjsyfte. Att registrera en känslig uppgift utan samtycke är ett brott mot PUL, personuppgiftslagen.

– Det verkar inte som om det är frågan om åsiktsregistrering. Vi har sett betydligt grövre fall än det här. Men IOGT-NTO verkar ha missat frågan om samtycke av känsliga uppgifter och vi kommer med all sannolikhet att starta ett ärende för att utreda detta.

PATRIK SANDSTRÖM

patrik.sandstrom@iogt.se

tat om reaktionerna – som handlar om dels att IOGT-NTO ägnar sig åt åsiktsförtryck, dels att IOGT-NTO som nykterhetsorganisation har synpunkter på homosexualitet. De skriver:

Inom IOGT-NTO är vi väl medvetna om att det finns olika åsikter och uppfattningar om homosexuella och homosexualitet, skriver de

i brevet. Samtal och diskussion i dessa frågor ska dock föras med respekt för den enskilda och utan uttryck som kränker. Åke Green har tyvärr genom sitt uttryckssätt och ordval överskridit gränsen för en saklig och vederhäftig diskussion om dessa frågor. Detta har kommit att uppfattas som ett uttryck för missaktning av gruppen homosexuella som helhet.

Blå Bandet

Åke Green välkommen i Blå Bandet

Åke Green är välkommen som medlem i Blåbandsrörelsen, förutsatt att han skriver under på deras värdegrunder, helnykterhet i kristen anda. Det säger ordföranden Annika Bergman.

■ **UTESLUTNING** – Vi förstår inte varför han har blivit utesluten ur IOGT-NTO. För oss har alla människor lika värde. Vi jobbar med nykterhet och om han ställer upp på det, så får han självklart vara med.

Huruvida Blåbandsrörelsen skulle utesluta Åke Green, om han fortsättningsvis öppet uttalar sig emot homosexuella, vill inte Annika Bergman svara på.

– Det är en hypotetisk fråga. Vi har inte sett någon medlemsansökan från Åke Green, säger hon.

Blåbandsrörelsen är en ekumenisk och demokratisk folkrörelse som på kristen grund vill engagera människor för personlig helnykterhet och verka för solidaritet och socialt engagemang.

MARIA ZAITZEWSKY

»Vi jobbar med nykterhet och om han ställer upp på det, så får han självklart vara med.«

ANNIKA BERGMAN,
ORDFÖRANDE I BLÅ BANDET.

Brevet avslutas med en förhoppning om att samarbetet mellan IOGT-NTO och pingströrelsen för en bra alkoholpolitik och minskade alkoholskador ska kunna fortsätta. Ett liknande brev har skickats till andra frikyrkor.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom, @iogt.se

Viktigt prata alkohol tycker Söderberg

Mod och tid behövs då man talar om alkohol och fotboll. Det säger Tommy Söderberg som framgångsrikt tränat svenska fotbollslandslag.

■ **ÖREBRO** Hörsalen på Örebro universitet är fylld av ungdomstränare som vill ta del av den smältt legendariske Tommy Söderbergs erfarenheter. Ämnet är alkohol och fotboll och det så kallade IQ-initiativet. U21, landslaget för spelare under 21 år, som Tommy Söderberg nu tränar, är ett av de drygt 500 ungdomslag som ingår i så kallade IQ United.

– På toppnivå är det otroligt lite alkohol, säger Tommy Söderberg. Man orkar helt enkelt inte spela om man dricker.

Men fotbollvärldens inställning till alkohol är kluven. Å ena sidan vill man vara sunda förebilder. Å andra sidan sponsras man av bryggerier och ungdomar "lär sig suppa" i laget. Här spelar ungdomsledaren en viktig roll för att skapa en bra attityd, menar Tommy Söderberg.

– Förr var ungdomsledaren mer en förtroende som talade om vad som var rätt och fel. Vi har så bråttom nuförtiden. Ungdomarna kommer i sista minuten till träningen och efteråt ska vi vuxna hem och laga middag.

FÖR ATT NÅ BRA resultat måste man även kunna diskutera att någon kom bakfull till träningen.

– För mig handlar frågor om alkohol, etik och moral om kommunikation, säger Tommy Söderberg som inte efterlyser tydliga regelverk utan möjligheter till dialog.

Han beskriver sin egen utveckling som ledare från en auktoritär person som försökte imponera på spelarna med hjälp av krångliga termer, till en som hellre lyssnar och försöker få spelarna själva att hitta lösningarna.

– I U21 har vi tagit som rutin att vi pratar i tre smågrupper. Vi vill ju ha en dialog om såväl gårdagens träning som om fotboll och alkohol.

En läkare som har pratat om vad som

I början av mitt ledarskap var spelarna koner som jag flyttade på. Men jag har insett att det är ju människor jag jobbar med, säger Tommy Söderberg.

FOTO: NICLAS RYDBERG/SCANPIX

»För mig handlar frågor om alkohol, etik och moral om kommunikation.«

TOMMY SÖDERBERG, LANDSLAGSLEDARE I FOTBOLL

händer med kroppen om man dricker, en fotbollsspelare med tidigare missbruksproblem, att sätta sig ner hela laget och prata när en av killarna åkt fast för en rattfylla – det är några av de sätt som Tommy Söderberg och hans kollegor försöker lyfta alkoholfrågan i U21.

Men hur rimmar då allt detta tal om etik, förebilder och sundhet med det faktum att bryggeriernas logotyper slår emot en då man ser en fotbollsmatch på tv, att segern firas med champagne och klubbar öppnar pub för att finansiera verksamheten?

– Att ha Carlsberg som sponsor är så klart en påverkande faktor, svarar Tommy Söderberg. De försvarar sig ju med att det är alkoholfritt öl, men det känns inte bra.

Lennart Blom, från Svenska fotbollförbundets marknadsavdelning, förklarar att ölföretagen vill förknippas med den atmosfär som fotbollen förmedlar, men

IQ

IQ startades 2006 och är ett dotterbolag till Systembolaget.

IQ vill verka för ett smart förhållningssätt till alkohol som resulterar i minskad alkoholkonsumtion och därigenom minskade alkoholskador.

Man vill visa på goda exempel genom projekt och kampanjer, bland annat "Alkolås i alla skolskjutsar nu!".

På IQ.se samlas konkreta projekt för att kunna inspirera fler att följa efter.

IQ United

IQ-initiativet och Svenska Fotbollförbundet står bakom IQ United. Lagen som ansluter sig ställer sig bakom följande:

Att alkohol och fotboll inte hör ihop.
Att inte tillåta alkohol på läger eller turneringar.

Att inte tillåta att tränare eller spelare är bakis vid träning eller match.

Att spela med IQ Uniteds märke någonstans på matchstället.

Alla ungdomslag med spelare mellan 13 och 17 år kan gå med i IQ United. Hittills har drygt 500 ungdomslag anslutit sig.

Källa: iq.se

han anser ändå att sponsorerna inte tar över det sportsliga. Och efter en hel del kritik och debatt kring ölsponsrad fotboll, har fotbollförbundet satt upp hårdare regler för reklamen.

– Vi har helt tagit bort personifieringen, säger Lennart Blom. Det ska inte vara så att barn ser en reklamskylt där deras idol Henke eller Zlatan står och gör reklam för Carlsberg.

TOMMY SÖDERBERG MENAR OCKSÅ att alkoholdebatten verkligen förs inom fotbollvärlden, inte bara i Sverige utan internationellt. Med en förhoppning om att attitydförändringar kan sprida sig som ringar på vattnet återkommer Tommy Söderberg till kommunikationen, dialogen. Kanske går det då också att få bort den klassiska segerbilden, med spelare som firar med champagne.

– Jag blir alltid ledsen när jag ser den bilden. Det blir fel ibland när man är ledare. Därför måste vi hjälpas åt för att hitta vägar för att hitta rätt.

HELENA KARLSSON

accent@iogt.se

1,2 miljoner till folkhälsocentrum

■ **ÖREBRO** Professor Charli Eriksson vid Örebro universitet har fått 1,2 miljoner kronor av Sparbanksstiftelsen Nya för att bygga upp ett nationellt centrum som ska utveckla åtgärder som kan främja folkhälsan. Det nya centrumet samlar forskare från fyra forskargrupper vid universitetet och är knutet till den forskarskola inom prevention som startades 2005.

– Samarbetet mellan olika ämnesområden kommer att ge oss en unik vetenskaplig bredd och kompetens, säger Charli Eriksson, som själv är folkhälsovetare. Det bygger på att vi har mycket gemensamt, och samtidigt kan vi komplettera varandra. Det handlar helt enkelt om människans livsvillkor, om livskvalitet. Då är det nödvändigt att se helheten.

Huvudsyftet med det nya forsknings-

Charli Eriksson

centrumet är inte att kartlägga faror och risker, utan att gå ett steg längre och utveckla åtgärder och insatser som kan förebygga sociala, psykologiska och medicinska problem. Tidigare forskning har handlat mer om att identifiera vilka faktorer som ökar risken för problem, medan Örebroforskarna framför allt vill undersöka de positiva skyddsfaktorer som gör att en del individer och grupper klarar sig bra, trots att de tycks befinna sig i riskzonen.

– Det är lika viktigt att stärka skyddsfaktorerna, som att minska riskfaktorerna i samhället. Men då behöver vi metoder och redskap som ger resultat.

PIERRE ANDERSSON

Tullen i Helsingborg.

FOTO: CHRISTIAN SALTAS

Tullens sparpaket gynnar smugglare

■ **TULLEN** Mer än var tionde anställd, 300 personer, ska bort på Tullverket, varav 170 sägs upp. Detta enligt det sparpaket som lades fram i slutet av januari. Samtidigt avvecklas den fasta bemanningen på tolv orter. Norr om Arlanda försvinner i princip tullens fasta gränsskydd, med undantag för några stationer vid norska gränsen. Även i södra Sverige glesas verksamheten ur enligt förslaget.

Orter där stationer med personal dras in är exempelvis Karesuando, Haparanda, Umeå, Kapellskär, Landvetter och Trelleborg.

– Förslaget är det dräpdraget vi fruktat och knäcker motivationen, får många att tappa lusten. Det blir svårt att med sådana nedskärningar klara uppdraget att stoppa narkotika och andra illegala varor framöver, säger tullfackets ordförande Björn Hartvigsson. (Drugnews)

Kokainmissbruket ökar kraftigt

■ **NARKOTIKA** Missbruket av kokain ökar kraftigt, särskilt bland ungdomar i storstäderna. Det framgår av en rapport om drogsituationen i Sverige som Rikskriminalpolisen sammanställt i samarbete med Tullverket.

– Kokainet är inte längre enbart en inneslag, utan blir vanligare bland ungdomar i förorten. Det har blivit billigare och därmed attraktivt för flera, säger Thord Modin, chef för kriminalunderrättelsetjänsten på Rikskriminalpolisen i en kommentar.

Kokainet smugglas till Sverige genom

Europa, antingen direkt från Sydamerika där kokainet produceras, eller via Västafrika. Mindre mängder kokain når också fram via postförsändelser som beställts på Internet.

– Internethandel är ett växande problem. Vi har avsatt personal som ska arbeta mot utvecklingen och planerar en insats mot droghandeln på Internet, säger Thord Modin.

Rikskriminalpolisen planerar också särskilda insatser mot kokainsmugglingen.

PIERRE ANDERSSON

LOKALA INTRESSEN

Trots överservering och dålig ålderskontroll vid upprepade tillfällen har baren i Malung fått behålla tillståndet.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

URHOLKAR LAGEN

Trots vittnesuppgifter från både tjänsteman och poliser om lagbrott fick krogen i Malung behålla serveringstillståndet. Socialnämnden körde över alkoholhandläggaren och ifrågasatte hela utredningen med hänvisning till att det var så mycket folk. Det var ju dansbandsvecka i stan.

AV PIERRE ANDERSSON

pierre.andersson@iogt.se

■ **MALUNG** Dansbandsveckan är årets händelse i Malung. Den till vardags ganska sömniga småstaden på drygt 5 000 invånare lever upp under sju dagar. Dansband spelar på fyra olika scener varje kväll och stadens befolkning fördubblas. Att åka huvudvägen genom Malung under dansbandsveckan är en upplevelse – husvagnar, husbilar och tält tar upp varje ledig yta.

Stadens företagare gillar dansbandsveckan. Hotellet är fullbokat, affärerna säljer mer än någonsin annars och de få krogar som finns hinner knappt med att servera öl i den takt de dansanta besökarna kräver den.

Under dansbandsveckan 2006 bestämde sig kommunens alkoholhandläggare Inger Martinsson för att gå ut på stan och

tade såg jag ju alltihop. Jag pratade förstas med krögaren och berättade vad jag hade sett men han sade bara att det var ju så mycket folk och att kassaapparaten hade gått sönder.

Inger och poliserna hon hade med sig fortsatte till nästa ställe, krögartältet som drevs ute på gågatan av samma ägare. Precis som inne på baren var det stökigt, och inte heller här hamnade alla pengar i kassaapparaten.

– De serverade folk som mer eller mindre kröp fram. Poliserna som var med tyckte att jag skulle stänga stället omedelbart, berättar Inger Martinsson.

Under kvällen framkom också att det inte fanns någon matservering på stället, något som är ett krav i de bestämmelser som finns kring alkoholservering.

– De som frågade efter något att äta blev erbjudna nötter, det fanns inget annat att få.

Dagarna efter skrev Inger Martinsson en rapport på det som

hände, helt enligt rutinerna. Hon gjorde en utredning på krögaren där det bland annat framkom att samma saker hade observerats på den här baren tidigare. Så sent som året innan hade socialnämnden beslutat att utfärda en varning.

»DE SERVERADE FOLK SOM MER ELLER MINDRE KRÖP FRAM. POLISERNA SOM VAR MED TYCKTE ATT JAG SKULLE STÄNGA STÄLLET OMEDELBART.«

kolla hur krogarna skötte sig. Det var inget konstigt med det, tillsyn hör till jobbet och även tidigare år hade hon tillsammans med polisen besökt stadens krögare under dansbandsveckan. En av krogarna som fick besök av Inger Martinsson var en bar i centrala Malung.

– Jag var egentligen på väg till ett annat ställe men en polis sprang ikapp mig och tyckte att jag skulle gå dit. De hade fått reda på att allt inte stod rätt till där.

Vittnen hade tipsat om att all försäljning inte stämplades in i kassan. Det var dessutom tydligt att serveringspersonalen serverade mycket berusade gäster, också det ett brott mot alkohollagen.

– När jag kom dit och ställde mig och tit-

I **ALKHOLLAGEN FINNS UTRYMME** för två tänkbara följder om en krögare bryter mot de lagar och regler som styr hur serveringen av alkohol ska gå till. Om det rör sig om en enskild händelse där man också kan se att krögaren försöker bättra sig är det en varning som gäller. Om händelserna upprepas finns i lagen grund för att återkalla tillståndet.

Läser man förarbetena till lagen blir >

"Jag har aldrig sett så grova övertramp som på den här krogen", säger Inger Martinsson, tidigare alkoholhandläggare. Socialnämnden i Malung trodde henne dock inte och idag har hon lämnat sin anställning i kommunen.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

› bilden tydlig: Lagstiftaren vill att det ska ställas höga krav på den som får tillstånd att servera alkohol och den som inte tar sitt ansvar och sköter serveringen ska bli av med tillståndet.

Så blev det inte i Malung.

I DEN RAPPORT INGER Martinsson lämnade till socialnämnden kom hon fram till att brotten mot alkohollagen var allvarliga och att de dessutom upprepats vid ett antal tidigare tillfällen. Hennes förslag till nämnden var att tillståndet skulle återkallas.

Relationen till politikerna i nämnden hade alltid varit god, Inger Martinsson upplevde att de lyssnade på henne som expert och respekterade hennes kunskaper. Hennes upplevelse av mötet i slutet av augusti där rapporten från dansbandsveckan skulle behandlas blev annorlunda.

– Det blev ett möte där folk skrek och

pratade i munnen på varandra, säger Inger Martinsson.

– Jag blev utsatt för ett väldigt påhopp från nämnden där man ifrågasatte varför jag över huvud taget gjorde tillsyn under dansbandsveckan. Någon tyckte att jag borde ha varnat innan och att jag borde förstå att det inte är så lätt att sköta serveringen när "det är så mycket folk".

Diskussionerna kom att handla mer om Ingers arbete än om själva ärendet. Flera ledamöter ifrågasatte sanningshalten i rapporten. Mötet beslutade att bordlägga beslutet till ett senare möte.

– Det beslutades också att man ville ha in skriftliga redogörelser från polisen, det räckte inte att jag refererade deras omdömen i rapporten. Det var inga problem förstås, jag fick rapporter från poliser som var med, både från Malung och från Borlänge. Senare fick jag veta att någon från kom-

munen kontaktat poliserna för att kolla att det verkligen var de som skrivit rapporten, säger Inger Martinsson.

TROTS VITTNESMÅL, SKRIFTLIG DOKUMENTATION och en tidigare varning gick nämnden till slut emot alkoholhandläggarens förslag. Beslutet blev att utdela ännu en varning till krögaren, trots att den tidigare varningen delats ut bara ett år tidigare.

– Jag känner mig fortfarande trygg med det beslut vi fattade då, säger Carina Albertsson, då ordförande i socialnämnden. Som jag minns det så var det här ärendet inte så himla solklart. Det fanns en del motstridiga uppgifter.

Till saken hör att halva socialnämnden valt att avgå bara ett par månader tidigare efter kritik från kommunens revisorer. Runt bordet satt många nya ledamöter.

– Vi är politiker och lekmän och måste

kunna ställa frågor om vi tycker att något är oklart. Om man ska fatta den här typen av beslut vill man känna att man verkligen har på fötterna. Och att hänvisa till gamla beslut om tidigare varningar kändes inte helt klart, det var ju den tidigare nämnden som tog dem.

I protokollet från socialnämndens sammanträde den 26 september 2006 kan man bland annat läsa: "Nämnden har gjort den bedömningen att arbetsbelastningen vid tillsynstillfället varit exceptionell och att vissa påtalade brister därför kan förklaras med detta". Man beslutar också att "utfärda skärpande föreskrifter" inför nästa års dansbandsvecka. Om detta beslutar man följande: "Av de skärpta föreskrifterna ska bland annat framgå att bestämmelserna följs vad gäller: Kassakvitton, åldersbegränsning, legitimationskontroll, servering till berusade, utbildning av serveringspersonal, mattvång mm."

Med andra ord: Det man kallar skärpta föreskrifter säger inget annat än att krögaren måste följa lagen.

– Jag har gjort tillsyn många gånger på afterski-ställena i Sälen, men jag har aldrig sett så grava övertramp som på den här krogen under dansbandsveckan, säger Inger Martinsson. Jag har alltid haft ett gott samarbete med både krögare och polisen och alla andra har accepterat det jag gör. Jag gör ju inget för att sätta dit folk, men jag är satt att se till att alkohollagen följs.

ATT KOMMUNALA POLITIKER SKULLE komma att sätta lokala näringspolitiska intressen före alkohollagen var en av farhågorna när tillsynen flyttades från länsstyrelsen till kommunerna i mitten av nittio-talet. Kjell Sundmark, alkoholhandläggare i Borlänge sedan omläggningen 1996, har länge tyckt att kommunaliseringen varit bra, men nu börjar han ändra åsikt.

– Med allt som har hänt börjar jag tycka att det skulle vara bra att flytta tillsynen från kommunerna. Det verkar vara det enda sättet att komma ifrån det här lokala trycket som kan uppkomma, särskilt på mindre orter.

Att bara flytta tillbaka hanteringen till länsstyrelserna är knappast lösningen, enligt Kjell Sundmark.

– Då gjordes tillsyn på en krog kanske var femte år, nu är vi ute tre gånger om året. Men om vi har kvar handläggarna och samtidigt samarbetar mer kan det bli bättre. Några av oss skulle kunna ta södra länsdelen, några västra och så vidare.

Kjell Sundmark hörde talas om händelserna i Malung redan tidigt på hösten 2006. I en skrivelse till länsstyrelsen begärde han att beslutet och hanteringen av fallet skulle granskas.

I ett beslut den 21 december 2006 riktar länsstyrelsen "allvarlig kritik" mot social-

Dansbandsveckan är en viktig händelse för Malung och de lokala näringsidkarna.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

» HUR SKA JAG KUNNA SÄGA TILL ANDRA KRÖGARE ATT DE MÅSTE FÖLJA LAGEN NÄR DET INTE GÄLLER ALLA?«

nämnden i Malung och ger i princip alkoholhandläggaren rätt.

– Som jag uppfattade det så körde de över handläggaren totalt och sade i princip att det ska vara fritt fram under dansbandsveckan. Att skylla på att det var mycket folk går ju inte. Det visste ju krögarna innan och då gäller det att se till att ha tillräckligt mycket personal.

Det lokala trycket Kjell Sundmark talar om kan bero på mer än att man vill värna om bygden och det lokala näringslivet. På en liten ort känner alla varandra och det kan finnas personliga kopplingar mellan politiker och krögare.

– I det här fallet har krögarens svärfar jobbat länge inom kommunen, han var tidigare min chef, säger Inger Martinsson. Tyvärr måste jag säga att det nog spelade roll för utfalet i det här ärendet.

Carina Albertsson håller inte med om att

personliga kontakter har spelat någon roll i det här ärendet.

– Jag vet inte vad han har för kontakter eller vilken betydelse de skulle ha. För min egen del så har sådant ingen påverkan på mina ställningstaganden. Jag tänker själv och vad andra gör är deras huvudvärk.

EFTER BESLUTET I SOCIALNÄMNDEN skrev Inger Martinsson ett brev till socialnämnden där hon bad om att få andra arbetsuppgifter. Hon ansåg inte längre att det fanns tilltro till hennes yrkeskunskande.

– Hur ska jag kunna säga till andra krögare att de måste följa lagen när det inte gäller alla? Men jag fick ingen reaktion alls på det där brevet, det var ingen som pratade med mig om det som hänt. Det slutade med att jag blev sjukskriven.

I samma veva skrev hon ett brev till kommunens krögare och förklarade varför hon inte längre kunde hantera deras ärenden. Först då reagerade kommunen, när hon kom tillbaka från sjukskrivningen blev hon kallad till personalchefen.

– Jag blev entledigad från min tjänst och fick gå hem samma dag med bibehållen lön. Detta på grund av bre-

vet jag skrev till krögarna, ett brev som det visade sig att varken personalchefen eller socialnämnden hade läst. De trodde att jag hade skymfat kommunen på något sätt. Men vid det laget hade ju pressen redan skrivit om fallet, alla visste ju att jag hade tyckt annorlunda än nämnden.

När det här skrivs arbetar Inger Martinsson sina sista dagar i kommunens tjänst. Efter att ha blivit entledigad som alkoholhandläggare hamnade hon till slut på byggnadskontoret där hon blev satt att jobba med "kartor och adressättning". Efter ett år sade hon upp sig och letar nytt jobb.

– Jag får jättemycket stöd från folk jag möter ute på stan, säger Inger Martinsson. Att vara alkoholhandläggare är en väldigt utsatt position. På sätt och vis ska det bli skönt att kunna gå ut utan att vara den som kommer för att kontrollera. Nu kan jag bara vara Inger. ■

Politiker friades trots lagbrott

ÄLMHULT I mitten av januari friades de kommunpolitiker från Alvesta och Älmhult som åtalats för tjänstefel i samband med att de beviljat serveringstillstånd i strid med alkohollagen.

Fallet gäller två kaféer i Älmhult och ett i Alvesta. Politikerna beviljat serveringstillstånd trots att lokalerna inte uppfyllt lagens krav på "kök för allsidig matlagning".

"Lagen är förlagad, vi måste anpassa oss till EU och ha samma förmåner som andra länder" har Per Hjalmarsson, ordförande i Socialnämnden

i Alvesta sagt om anklagelserna till tidningen Dagen.

Hovrätten konstaterar att tillstånden var felaktiga i förhållande till lagen men friar då man inte ser något uppsåt att bryta mot lagen och att den oaktamhet som förekommit "endast varit ringa".

PIERRE ANDERSSON

Inga alkoholfria alternativ på Idrottsgalan

IDROTTS GALAN Prisutdelning, vimmel med idrottsstjärnor och stor fest. Helt utan vettiga alkoholfria alternativ. Det var kopplingen mellan alkohol och sport som fick Fredrik Olofsson, ordförande i Sveriges Blåbandsungdom, att reagera. Han var på plats på galan och försökte beställa alkoholfritt vin.

– Servitören kom tillbaka med vanlig läskedryck som enda alternativ, säger Olofsson i en kommentar. Sjäklart blev jag besviken och kände mig chockad med tanke på vilket sammanhang jag befann mig i.

Fredrik Olofsson är kritisk till att arrangören inte ansträngt sig mer och menar att det är ett brott mot alkohollagen. I pressmeddelandet skriver han:

”Riksidrottsförbundet tar själva ansvar för att följa gällande lagstiftning i sina evenemang enligt sin alkoholpolicy, men bryter mot det på Idrottsgalan 2008. Medhavda väskor kontrollerades tillsynes inte vid entrén, och det gjordes dålig ålderskontroll i baren. Överserveringen var tydlig när ordningsvakter fick ta hand om berusade personer på Idrottsgalan.

/ PA

Allt billigare alkohol i Norge

NORGE Trots att alkoholkonsumtionen ökat lägger norr-männen en allt mindre andel av inkomsten på vin, sprit och öl. Det framgår av en genomgång gjord av Statens institutt for rusmiddelsforskning.

För tjugo år sedan lade ett genomsnittligt norskt hushåll 4,6 procent av inkomsten på alkohol. Idag har samma siffra sjunkit till 2,9 procent. Löner-na har stigit men priserna på alkohol har inte hängt med.

– Priset på alkohol borde åtminstone hänga med lönetillväxten, säger Cecilie Widnes, generalsekreterare i norska IOGT till NRK.

Det relativa prisfallet på alkohol i Norge har bland annat lett till att försäljningen av alkohol i affärer och på Vinmonopolet ökat från 17,8 miljoner liter 1988 till 24,2 miljoner liter 2006.

Droger kommer oftare med posten

NARKOTIKA På två år har antalet koka-inbeslag i posten nära fem-dubblats i Stockholm (56 koka-

inbeslag ifjol) och knarkbeslag i brev totalt fördubblats i landet. Ifjol gjorde tullen 2332 beslag i brevfrösendelser. För tre år sedan var summan 837 beslag.

Tullen har ökat vaksamheten på Arlanda där det mesta av utrikesinkommande post passerar. Men troligen är orsaken till de ökade beslagen den växande Internetmarknaden.

– Det har blivit lika lätt att

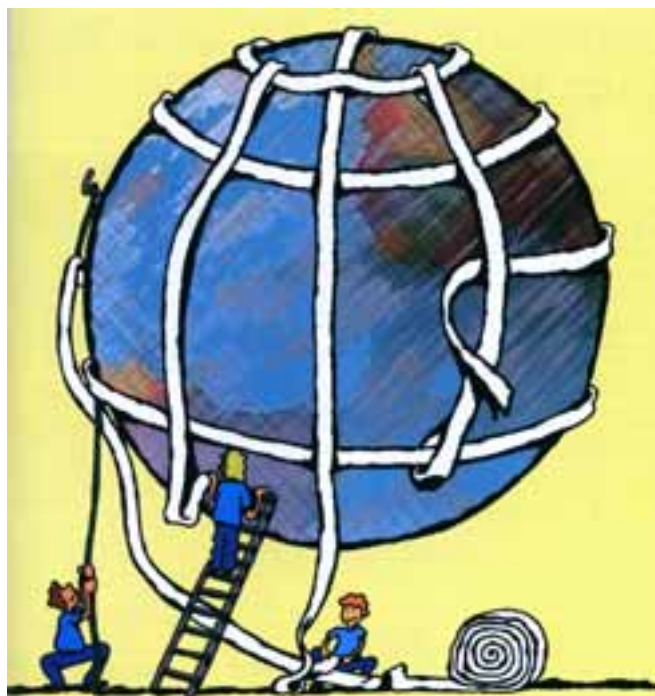

ILLUSTRATION: PONTUS LANDSTRÖM

GLOBAL ALKOHOLSTRATEGI

WHO Inom två år ska Världshälsoorganisationen, WHO, ta fram en global strategi för att minska skadorna orsakade av alkohol. Detta enligt ett beslut i WHO:s styrelse i januari. Sty-

relsen meddelar att det blir en bred strategi som kommer att omfatta alkoholens roll i allt från leverskador till sexuellt överförda sjukdomar och bilolyckor.

PIERRE ANDERSSON

köpa droger som att beställa andra sorters produkter via nätet, det är bara att logga in på någon av alla tusentals sajter som finns och betala så dimper det ned ett kuvert i brevlådan, säger Jonas Karlsson, sakkunnig brottsbekämpare på Tullverket, till Svenska Dagbladet.

Ofta handlar det om mindre mängder cannabis (marijuana/hasch), men även heroin, kokain och andra droger.

(DRUGNEWS)

Det dricks mindre sprit och mer vin

KONSUMTION Svenskarnas alkoholkonsumtion stabiliserades ifjol på en något lägre nivå: 9,8 liter ren alkohol per svensk. Systembolaget sålde mer, men såväl smuggling som resandeinförsel minskade.

Detta enligt statistik från Sorad, Stockholms universitet.

– Konsumtionen har stabiliserats, men det är fortfarande en hög nivå. Samtidigt kan vi se att folk köper mer på Sys-

tembolaget och det är bra att en större del av inköpen sker under kontrollerade former, säger alkoholforskaren Mats Ramstedt på Sorad, till Drugnews.

Systembolagets andel av totalkonsumtionen har ökat till 54,5 procent under 2007. Samtidigt har smugglingen minskat med 11 procent, likaså hembränningen. Resandeinförseln i samband med utlandsresor minskade med blygsamma tre procent, enligt Sorad.

Omräknat till dryckessorter så minskade svenskarnas konsumtion av sprit något, medan man dricker mer vin och starköl. Folkölet minskade med hela sju procent.

Sorad samlar på regeringens uppdrag sedan 2000 in information om svenskarnas alkoholfvanor. Både försäljningssiffror från Systembolaget och restaurangbranschen, men gör även enkäter årligen med 18 000 personer om vad de dricker och hur man får tag i alkoholen.

(DRUGNEWS)

Dubblad alkoholdöd i Storbritannien

ALKOHOL Antalet människor som dör till följd av alkohol i Storbritannien har fördubblats på 15 år. Detta enligt ny statistik från brittiska statistiska centralbyrån.

Den alkoholrelaterade dödligheten har ökat till 13,4 personer per 100 000 invånare, en liten ökning jämfört med föregående år. Totalt räknar man med att 8 758 briter avled 2006 på grund av alkoholrelaterade orsaker. Jämfört med i början av 1990-talet är ökningen drastisk. År 1991 låg den alkoholrelaterade dödlig-

»Nio miljoner barn växer upp hos missbrukande föräldrar.«

MARINA PETTERSSON, riksdagsledamot (s) om behovet av en solidarisk alkoholpolitik i EU.

heten på 6,9 personer per 100 000 invånare och antalet döda på 4 144 personer.

Tillgängligheten på alkohol i Storbritannien har ökat med nya regler och marknadsföringen har blivit vanligare. Landet ändrade för ett par år sedan utskänkingsreglerna genom att lyfta bort tidigare stängningstid på pubar och barer klockan 23 till att i princip kunna ha öppet dygnet runt.

– Regeringen måste absolut inta en mer tuffare hållning mot alkoholen och industrin, slå ner på happy hour och oansvarig reklam, säger Alison Rogers, vd på British Liver Trust, till Guardian.

(DRUGNEWS)

Ny förening för helnyktra sossar

POLITIK Lite folkrörelsehistoria skrevs nyligen i Oskarshamn. Där bildades en riks-täckande förening för helnyktra socialdemokrater. Initiativtagare var Monica Johansson, Torgny Nilsson, Leif Brandt och Johan Sandberg. De tycker inte att socialdemokraterna – och inte heller övriga partier – har tagit alkoholproblemen på tillräckligt allvar. Nu vill de värva likasinnade i hela landet för att arbeta med opinionsbildning och öka kunskapen om alkoholrelaterade problem och skador av såväl alkohol som andra droger.

– Genom att samla helnyktra socialdemokrater i en förening finns det större chans att påverka

partiet i dessa frågor, framhåller Monica Johansson, som också är aktiv inom MHF och IOGT-NTO.

Torgny Nilsson med långt aktivt medlemskap i socialde-

Personal berusad på ryskt flygplan

MALMÖ Ett ryskt fraktflygplan tilläts inte lyfta från Malmö Airport en måndagsmorgon i slutet av januari sedan två besättningsmän ertappats vara berusade.

Flera personer larmade polisen vid fyratiden på måndagsmorgonen om att några av besättningsmännen festat under nat-

ten. Efter att utandningsprov tagits på personalen så beslutades att planet inte fick lyfta, rapporterar Skånska Dagbladet.

Av de åtta testade besättningsmännen visade sig två, en operatör och en flygingenjör, vara alkoholpåverkade. Ingen person greps.

DRUGNEWS

Här bildas s-föreningen för helnyktra socialdemokrater av från vänster Inez Brandt, Roland Bladh, Monica Johansson, Torgny Nilsson, Leif Brandt, Veronica Brandt, Leif Lundqvist och Johan Sandberg.

mokraterna och Broderskapsrörelsen trycker på vikten av en bättre folkhälsa.

– Det gör man bäst genom att avstå från alkohol.

Den nya föreningen, som har medlemmar från olika delar av landet, kommer i första hand att propagera för det så kallade fempunktsprogrammet:

Ingen alkohol eller andra droger:
– under graviditet och amning
– under barn- och ungdomsåren

– i samband med idrott
– i väg- sjö- eller flygtrafik
– i arbetslivet

Föreningen vill också verka för att det alltid ska finnas fullgoda alternativ till alkoholhaltiga drycker för dem som inte vill, får eller bör dricka alkohol. Den nyvalda styrelsen består av Monica Johansson, ordförande, Johan Sandberg, sekreterare, Dennis Rydh, kassör samt Roland Bladh och Leif Brandt.

LEIF LUNDQVIST

Sakligt och kritiskt om alkoholpolitik

POLITIK 2001 kom boken *Kris i alkoholförfrågan* av Sven Andréasson, Bengt Göransson, Jakob Lindberg, Svante

Nycander, Gabriel Romanus och Barbro Westerholm. *Solidarisk alkoholpolitik* är en uppföljning, som också innehåller helt nyskrivna avsnitt, bland annat om alkoholindustrin och om lokalt alkoholpolitiskt arbete.

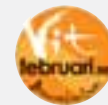
Boken summerar lärdomarna av tidigare alkoholpolitik och tar upp dagens situation: Vilka är alkoholskadorna? Kan alkohol vara hälsosamt? Vilka är alkoholens ekonomiska betydelse? Boken har också förslag för framtidens alkoholpolitik – lokalt, nationellt och inom EU och andra internationella sammanhang.

Den är utgiven av Hjalmarson & Högberg i samarbete med Alkoholpolitiskt Forum.

EVA ÅHLSTRÖM

TRE FRÅGOR

Peter Wilhelmsson, drogförbyggande samordnare i Strömsund och delaktig i projektet Vit Februari.

Vad är Vit Februari?

– Det är en kampanj som startade

här i Strömsund 2005. Vi jobbar ju hela tiden med alkoholfrågan med barn och ungdomar och med missbrukare, men om vi vill få till rejäla förändringar handlar det om att få till en diskussion om vår alkoholkultur och jobba med breda folklager.

Hur ser kampanjen ut?

– Vi samlar in löften från folk att de ska avstå från alkohol under februari. Förra året fick kampanjen in totalt 1 700 underskrifter. Dessutom kör vi affischkampanjer och går ut med information till både arbetsplatser och föreningar.

Hur går det?

– En kul effekt av årets kampanj är att programmet Meny i P1 har hängt på och lovar att ha en vit månad med bara alkoholfria drycker i menytipsten. I övrigt jobbar vi på. Det sker ju inga revolutioner på en gång, men ser man tillbaka de här fyra åren så har vi lyckats få en större medvetenhet om de här frågorna bland allmänheten.

/PA

Alkolås lösning på skoterdöden

Sju av tio som dör i snöskoterolyckor är kraftigt berusade. De flesta är män i 40-årsåldern som redan är vanedrickare. Lösningen är alkolås.

■ **SKOTERDÖDEN** Sen middag hos vännerna i fjällstugan. En fördrink, ett par glas vin till varmrätten. En rejäl whisky efter kaffet och som avslutning ett par starköl. Klockan har passerat midnatt. Vårvinterkvällen är mörk och kall när snöskotern med den överförfriskade middagsgästen drar i väg hemåt. I hög hastighet kryssar föraren mellan isvakarna på fjällsjöarna. Först dagen efter påträffas skotern och kroppen på ett par meters djup i det iskalla vattnet.

Det här är urtypen för en snöskoterolycka med dödlig utgång. Det händer i snitt 12 snöskoteråkare per år och nästan alla är män i 40-årsåldern. Åtta av dem hade i genomsnitt 1,7 promille alkohol i blodet vilket är långt över gränsen för grovt rattfylleri. Det visar de analyser av dödsfallen bland skoteråkarna som olycksanalysgruppen vid Universitetssjukhuset i Umeå har gjort ända sedan 1970-talet.

– Att så många som sju av tio som dör på skotern har en promillehalt strax under två promille tyder på att det i många fall är vanedrickare det handlar om. En normalkonsument klarar inte av att få i sig de mängder som krävs för att komma upp i den nivån, säger rättsläkaren Mats Öström, en av forskarna vid universitetssjukhuset i Umeå.

I **FJÄLLVÄRLDEN** OCH i glesbygd är det långt mellan polisstationerna och nykterhetskontrollerna. Mats Öström är övertygad om att många kallt räknar med att om något händer så är det bara skoterföraren som drabbas. Risken för kollisioner på en skoterled är ganska liten. Enligt Mats Öström är snöskotern det fordon som har den största delen alkoholpåverkade förare trots att samma rattfyllerilagstiftning gäller för snöskoter som för bilkörning.

– Det finns ett talesätt som jag har hört

– Märkligt att människor som aldrig skulle drömma om att sätta sig bakom ratten på en bil när de har druckit plötsligt får en annan moral när de sätter sig på en snöskoter, tycker Stig Ek som kört skoter sedan 1960-talet.

FOTO: ÅKE ÖHLUND

»Inom några år tror jag att alkolås kommer att vara standard på alla nya skotrar.«

MIKAEL JOHANSSON, GENERALSEKRETERARE FÖR SNOFED, SNÖSKOTERFÖRARNAS RIKSORGANISATION.

bland en del skoterförare: "Jag tog skotern hem från festen för jag var för full för att köra bil". Det säger en hel del om den attityd som finns bland en del skoteråkare.

Idag finns drygt 177 000 snöskotrar registrerade i trafik i landet, de flesta i de fyra nordligaste länen. I takt med att snöskotrarna blir fler och allt snabbare ökar också antalet dödade och skadade.

– Märkligt att samma människor som aldrig skulle drömma om att sätta sig bakom ratten på en bil när de druckit plötsligt får en annan moral när de sätter sig på en

snöskoter, säger skoterentusiasten Stig Ek i Jokkmokk som kört snöskoter sedan 1960-talet. Redan 1970 var han med och bildade Jokkmokks skoterförening som då var en av de största i Sverige. Medlem i Motorförarnas helnykterhetsförbund har han varit i 50 år. En stor del av fritiden ägnas åt att utbilda blivande snöskoterförare.

– Jag tar alltid upp det här med alkoholen när jag utbildar unga skoterförare. Alla håller med när vi pratar om det, säger Stig som befarar att hela snöskoterkulturen får en negativ stämpel av alla olycksrapporter med berusade skoterförare.

SNÖSKOTERN SLOG IGENOM PÅ allvar i Sverige på 1960-talet. Från att under de första åren mest ha varit ett bruksfordon har skotrarna mer och mer förknippats med nöjesåkande. Med dagens värstingskotrar kommer man lätt upp i hastigheter runt 150 kilometer i timmen. Snöskoteråkning är den aktivitet som ökar mest i de svenska fjällen efter utförsåkning. Under de senaste 15 åren har intresset för att åka skoter fördubblats, enligt statistik från Etour, det europeiska turismforskningsinstitutet. Men den dystra olycksstatistiken oröar snöskoterentusiasternas intresseorganisationer.

– Inom några år tror jag att alkolås kommer att vara standard på alla nya skotrar. Då kommer problemen med skoterfyllan att försvinna, tror Mikael Johansson, generalsekreterare för Snofed, snöskoterförarnas riksorganisation.

Motorförarnas helnykterhetsförbund har sökt pengar för ett försök att testa alkolås på skotrar bland en del skoterklubbar. Hittills har det blivit nej på alla ansökningar. Men Lars-Olov Sjöström, planeringschef vid MHF hoppas på bättre lycka framöver.

– Skoteråkarna borde själva vara intresserade av att få bättre image. Alkolåset tror jag är den bästa lösningen just nu i varje fall. Men det räcker inte. Det måste bli socialt oacceptabelt att köra skoter berusad. Där har skoterklubbarna ett stort ansvar.

Stig Ek utbildar unga skoterförare och tar alltid upp frågor om alkohol och skoterkörning.

FOTO: ÅKE ÖHLUND

Sedan ett par år tillbaks finns ett samarbete mellan bland andra Polis, Vägverket, Naturvårdsverket och Snofed. Jan Lindgren vid Vägverket Region Mitt i Härnösand har det nationella ansvaret för skoterfrågorna.

– Mer övervakning är just nu det enda sättet att komma tillrätta med fylleriproblemet. Så fort det blir tekniskt möjligt att montera alkoholås på snöskotrar kommer förhoppningsvis problemen att minska. Dessutom tror jag att många som kör skoter ett par gånger om året inte ens känner till att samma nykterhetsregler gäller för skoter som för bilkörning, säger Jan Lindgren.

Han sätter stort hopp till det försök med alkoholås som ska införas på prov i Norrbottens län under kommande säsong. Där ska ett antal skotrar och fyrhjulingar utrustas med alkoholås. Men många är skeptiska till hur det ska klaras rent tekniskt. Kommer alkoholåsen att fungera i 30-gradig kyla? En del befarar att alkoholåsen kan plockas ur och göras obrukbara. En snöskoter besiktigas inte som en bil varje år.

– Ytterst är skoterfylleriet en attitydfrå-

ga som man inte löser med alkoholås, säger Jan Lindgren.

LARS ÅBERG ÄR PROFESSOR i trafikpsykologi vid Högskolan Dalarna i Falun. Han berättar om undersökningar där bilförare tillfrågats om de kan tänka sig köra bil onyktra och där 99 procent svarar nej. Ingen vill riskera att skada andra i trafiken. Att däremot skada sig själv och utsätta sig själv för risker är inte lika kontroversiellt.

– Cykla hem från en fest berusad eller ta skotern hem ett par hundra meter längs en öde skoterled, tycker många är okey eftersom ingen annan kommer till skada. Det är alltså risken att bli ertappad som är en viktig faktor, tror Lars Åberg som tror att

fler kontroller är en viktig lösning.

– Men hur det ska gå till att ordna fler nykterhetskontroller på skoterleder i fjällvärlden har jag inget bra svar på.

Rättsläkaren Mats Öström i Umeå vill se att någonting händer nu. I väntan på alkoholås och andra tekniska lösningar måste staten eller försäkringsbolagen göra någonting.

– Kanske locka med lägre försäkringspremier eller lägre skatt för skoteråkare som är med i någon nykterhetsorganisation? Jag vet bara att någonting måste göras för att få ned den tragiska olycksstatistiken och det snabbt.

TORBJÖRN BERGSTRÖM

accent@iogt.se

14 DÖDA I SKOTEROLYCKOR UNDER 2007

SKOTERFYLLA Under 2007 omkom 14 personer i skoterolyckor, merparten var alkoholrelaterade. Nu vill Nationella skoterrådet få ned de höga

siffrorna och har därför satt alkoholås på åtta skotrar i en testgrupp i Norrbotten. Hela 67 procent av de skoterolyckor som krävde dödsoffer under

åren 1999-2006 var alkoholrelaterade. Sju av tio som omkommer är alkoholpåverkade.

Källa: Nationella skoterrådet

Fler finska ungdomar väljer att vara helnyktra

Allt fler finländska ungdomar väljer att bli helnyktra. Det framkommer av en färsk forskningsrapport.

■ **FINLAND** Under 2000-talet har helnykterheten klart ökat bland minderåriga finländare. Nu visar färsk statistik från forskningsinstitutet Stakes att trenden också slagit igenom i gruppen unga myndiga män.

År 2006 var åtta procent av de finländska männen i åldern 18-24 nykterister, mot endast tre procent år 2004. Med "nykterist" avses här, att man de senaste 12 månaderna inte alls smakat alkohol.

För flickorna i samma åldersgrupp var antalet nykterister konstant, sju procent såväl år 2006 som 2004.

Vad beror då den här utvecklingen på?

– Att allt fler minderåriga avstår från alkohol har flera orsaker. Det kan handla om att föräldrarna i dessa mobiltelefonfonder har lättare att hålla koll, men också om en önskan att skilja sig från mängden och att det även kan anses "coolt" att vara nykter, säger Heli Mustonen finländsk alkoholforskare

– Att allt fler i åldern 18 till 24 avstår från alkohol är ju verkligen spännande. Handlar det om att de druckit alkohol och sedan valt att sluta, eller att de aldrig ens börjat dricka? Förmodligen både och, analyserar hon.

LJUDTEKNIKERN OCH STUDERANDEN VILLE Lappalainen, 25, bor i Helsingfors grannstad Esbo och är övertygad helnykterist.

– Jag har smakat alkohol, för länge sedan, men tyckte helt enkelt inte att det var gott. Och ingen har lyckats förklara för mig vad det skulle vara för kul med att dricka. Jag har roligt ändå, säger han till Accent.

Blev du överraskad av rapporten om att allt fler av dina yngre landsmän numera väljer helnykterhet?

– Både och. Jag extraknacker en del som taxichaufför och utifrån vad man ser i det jobbet har man ju svårt att tro att drickandet skulle ha minskat.

– Men, samtidigt deltar jag också i frivilligt församlingsarbete här i Esbo. I mitt jobb med ungdomar ser jag att allt fler väljer nykterism. Färre dricker alltså, men å

Antalet finska ungdomar i åldern 18-24 år som är nykterister har ökat från 3 till 8 procent.

FOTO: FOLKSAM.FI

»Att allt fler i åldern 18 till 24 avstår från alkohol är ju verkligen spännande.«

HELI MUSTONEN, FINLÄNSK ALKOHOLFORSKARE

andra sidan verkar det som att de som gör det dricker ännu mera nu än tidigare.

Vad tror du att den ökade nykterheten bland ungdomen i Finland kan bero på?

– Svårt att sja om. Finland har blivit mindre isolerat i och med EU-medlemskapet. Kanske är det så att också våra dryckesvanor har blivit litet mer kontinentala.

EILA KOTOLA ÄR ORDFÖRANDE i den finländska ungdomsnykterhetsorganisationen Sinu-

li. För henne kommer undersökningens resultat inte som någon överraskning.

– Jag blev glad över de nya siffrorna. Visst har jag märkt den här utvecklingen under en tid. Unga dricker idag allt oftare mineralvatten istället för öl eller cider på restaurang.

– Att de mindre alkoholstarka dryckerna brett ut sig spelar också sin roll. Den här utvecklingen har gjort att det är lätt att inse för folk att spritkonsumtion är onödigt.

Tror du den positiva trenden bland ungdomarna fortsätter?

– Ja, läget har varit i botten men nu går det uppåt!

SÖREN VIKTORSSON

accent@iogt.se

FINLAND SÄNKTE OCH HÖJDE ALKOHOLSKATTEN

ALKOHOLSKATTER I mars 2004 sänkte Finland spritskatten med 44 procent. Sänkningen gjorde att priset på vodka och andra spritsorter sjönk med över en tredjedel.

Efter skattesänkningen har alkoholskadorna ökat lavinartat. Bland finska män i åldern 16-64 år har alkoholen blivit den vanligaste dödsorsaken. Den oroande utvecklingen

fick många att kräva att skatten skulle höjas igen, och från årsskiftet höjdes skatten med 15 procent för sprit, på vin och öl med 10 procent.

EVA ÅHLSTRÖM

Alkoholproblemen är stora bland sexualbrottslingar, visar Brasiliansk studie.

FOTO: PHOTOS.COM/SAMTLIGA BILDER

Pedofiler har ofta alkoholproblem

Bland männen som förgripit sig på pojkar rapporterade 89,6 procent att de hade alkoholproblem, visar Brasiliansk studie.

■ **SEXUALBROTT** Forskningen har bedrivits i samband med en psykiatrisk behandling av sexualbrottslingar vid ABC Medical College i Santo André i São Paulo. I studien ingick 100 sexualförbrytarna över 18 år som begått sexualbrott mot barn som var högst 11 år gamla vid brottstillfället.

Studien visar att de män som begått sexualbrott mot pojkar generellt hade en högre alkoholkonsumtion än de män som begått sexualbrott mot flickor. Däremot fanns ingen skillnad i vare sig alkohol- och drogkonsumtion vid själva brottstidpunkten.

Bland männen som förgripit sig på pojkar rapporterade 89,6 procent att de hade alkoholproblem. Motsvarande siffra var 48 procent bland männen som förgripit sig på flickor. Svårast alkoholproblem hade de

män som förgripit sig på obekanta pojkar. Dessutom var de färre män i den gruppen som erkände att de begått en brottslig gärning. Enbart 33,3 procent av dem erkände sitt brott, jämfört med 57,7 procent av gärningsmännen som förgripit sig på obekanta flickor.

FORSKARNA TROR ATT DETTA beror på att det är svårare för heterosexuella män att erkänna sin sexuella attraktion till pojkar. De lägger ofta skulden på andra, och vägrar att inse att de har ett svårt, kanske kroniskt beteendeproblem. Bland gärningsmännen var det 10 procent som själva hade blivit utsatta för sexuella övergrepp som barn, och den siffran

stämmer överens med flera tidigare studier om sexualbrott mot barn. En av forskarna bakom studien är Danilo Antonio Baltieri som är expert på alkoholrelaterad brottslighet.

ANETTE RIMÖNT
accent@iogt.se

Källa: D.A. Baltieri, A.G. de Andrade, Alcohol and drug consumption among sexual offenders, Forensic Sci. Int. (2007), doi:10.1016/j.forsciint.2007.05.004.

Män kan påverka onykter graviditet

GRAVIDITET En amerikansk studie pekar på risken att mannens optimistiska uppfattning om kvinnans nykterhet under graviditeten kan påverka kvinnans förhållningssätt till alkohol. Av de 253 män som ingick i studien överskattade samtliga män sina kvinnors avhållsamhet från alkohol under nästan hela graviditeten utom i slutfasen.

Källa: Addictive Behaviors, 2007;32:8:1593-1601.

Unga pappor slutar inte röka och dricka

GRAVIDITET Kvinnors graviditet verkar inte påverka blivande pappor att sluta röka eller

att förändra sina alkoholvanor. Det visar en amerikansk studie som också avslöjar att unga pappor både röker och super mycket. De flesta av de 96 hushållen som ingick i studien rapporterade däremot att de hade ändrat sina rökvanor från att röka inne till att istället röka ute. Under graviditeten angav 62,5 procent att de hade gjort den förändringen, och efter det att barnen fötts var det 76 procent som valde att röka utomhus.

Källa: American Journal of Men's Health, 2007;1:4:317-325.

Impulsivitet förklarar supandet

KONSUMTION I en studie från USA upptäckte forskarna att vissa av individerna i studien upplevde en hastig konsumtion av en alkoholmängd på 0,65 g/kg som mer stimulerande än de individer som konsumerade alkohol under mer kontrollerade former. Gemensamt för dessa individer var att de var mer impulsiva till sin läggning.

Källa: Psychology of Addictive Behaviors 2007;21:3:346-354.

404,8
miljoner liter alkoholdrycker
sålde Systembolaget 2007

Källa: Systembolaget

Ser människorna i "buset"

NBV-konsulenten Michael Lundh arbetade som stentuff piketpolis i Stockholms innerstad. Hans första barn fick honom att byta konfrontation mot dialog. Idag har han funnit sin plats i nykterhetsrörelsen.

■ **ELDSJÄL** – Jag levde för jobbet, var alltid redo att rycka ut. Och jag fostrades in i den machokultur som rädde, med fördomar och förakt mot de mest utsatta i samhället. Jag snackade skit om invandrare och knarkare, utan att reflektera över de bakomliggande orsakerna. Dessutom dracks det mycket inom polisen. Vinlotterier och blöta kryssningar var vanliga. Jag drack själv en del, även om jag aldrig har varit alkoholberoende.

I dag är Michael nykter och arbetar för IOGT-NTO-rörelsen. Polisycket har han lämnat bakom sig sedan ett par år, efter att han öppet kritiserat polisledningen.

– Att komma in i nykterhetsrörelsen är nog det största som har hänt mig, det känns som att jag har hittat hem!

Entusiasmen är inte att ta miste på. Michael är alldeles färsk som konsulent, men har många tankar kring vad han skulle vilja bidra med. En är att vara en länk mellan nykterhetsrörelsen och allmänheten, att bidra till en ökad kunskap om vad vi gör. En annan är att samverka med KRIS (Kriminellas revansch i samhället) och utnyttja de nätverk han har. Ytterligare en dröm är att initiera ett nytt upprop mot högerextremism, ett ämne han är väl förtrogen med.

HAN HAR SKRIVIT FLERA böcker sedan han slutade som polis, bland andra "Mickes metoder" om att vara tonårsförälder, och han håller ofta föredrag i skolor om våld, droger, diskriminering och rasism.

Just ungdomar ligger honom varmt om hjärtat och det var genom dem som han så småningom blev en lite "mjukare" polis.

1988 föddes hans första barn, en son som är förståndshandikappad.

– Det fick mig att mogna en del och inse att världen inte är svart-vit. Jag började se på polisens brutala sammandrabbningar med "buset" med andra ögon och gav mig i stället ut bland folk och pratade. Det möttes med skepsis av mina kollegor, men jag såg ju att människor blev positivt inställda. Jag kände då att jag ville utvecklas i en annan riktning inom polisen.

Sagt och gjort. Michael tog en tjänst med

Michael Lundh är entusiastisk i sitt arbete med att hjälpa unga människor att undvika brott.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY

ungdomar och barn i city. Han skaffade en cykel, skakade hand med kidsen och fick snabbt stjärnstatus bland gängmedlemmarna.

– Genom att möta dem med respekt och genom beröring lyckades jag förebygga mycket brottslighet och våld. Till slut sökte de upp mig. Jag blev som en kompis

»Genom att möta dem med respekt och genom beröring lyckades jag förebygga mycket brottslighet och våld.«

de såg upp till, säger Michael, som fortsatte att arbeta i samma anda, bland annat genom att ta kontakt med invandrarorganisationer för att prata om droger och kriminalitet.

MEN HANS KONTROVERSIELLA ARBETSMETODER väckte ont blod hos polisledningen. Och efter en kritisk debattartikel i Expressen blev han utfrys.

– Jag mädde fruktansvärt dåligt och var nära att ta mitt liv. Men så kom jag till en vändpunkt. Jag började se möjligheterna och startade ett eget företag. Jag skrev en bok och föreläste. Det var en lång väg tillbaka, men jag har aldrig ångrat mig. Vändpunkten gav mig en massa positiv energi och jag började kunna förlåta dem som svikit mig, säger Michael.

NBV-tjänsten kändes som klippt och

skuren. Men han hade knapphändiga kunskaper om nykterhetsrörelsen. Hans enda erfarenhet är från barndomen i Linköping, då han följde med sin alkoholiserade morfar till Länkarna.

– Jag trodde att nykterister var tråkiga. Men efter kongressen i somras sattes den fördomen på skam. Jag hamnade av en slump på en dans och fick bugga med helnyktra människor. Wow! Vilken häftig upplevelse att ha så kul utan alkohol!

MICHAEL HAR GOTT HOPP om mänskligheten, trots allt våld och elände.

– Vi går tyvärr mot ett samhälle där folk blir allt räddare och därmed ökar också fördomarna. Men genom genuina möten människor emellan ökar kunskapen och minskar rädslan. Och det är där jag tror att nykterhetsrörelsen kan göra mycket. Vi kan sprida kunskap på olika sätt, visa på den mänskliga kraften, att man tillsammans kan skapa en förändring.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewskey@iogt.se

MICHAEL LUNDH

ÅLDER: 49

FAMILJ: tre barn

BOR: Stockholm

YRKE: NBV-konsulent, författare och föreläsare.

Dagsransonen fanns hemma – åtta starköl. Kennet tittade på sina burkar och tog ett beslut. En sista fylla på sex öl, sedan skulle han sluta. Två skulle han spara om det blev för svårt. Det var i april 2002 och Kennet är fortfarande nykter.

Självläkt

Kennet tog sig ur missbruket på egen hand

TEXT YVONNE BUSK FOTO CHRISTIAN SALTAS

Kennet sitter i sin favoritfätölj och berättar. Han bor i en liten lägenhet i ett lägenhetshotell på Söder i Stockholm. Rummet domineras av en stor TV. Han tittar mycket på den, på sport, nyheter och samhällsprogram. Via datorn på bordet skriver han ibland sin blogg på Aftonbladet. Han har en på tidningen Metro också, men där skriver han inte så ofta.

– Jag var så trött på att dricka, säger han. Jag mådde fysiskt och psykiskt dåligt och började fråga mig, vad ger detta? Ju mer man druckit desto mer ointressant blir det. Man blir bara full och trött.

Det var genom Aftonbladets chat han för fem-sex år sedan kom i kontakt med Annika, som blivit en nära vän. Hon bor i Småland. De har semester ihop, firar jul tillsammans och träffas ytterligare någon gång under året. Och de pratar i telefon varje dag. Men Kennet betonar att det är en kompisrelation.

– Vi är inte ihop, har aldrig varit det och kommer aldrig att bli det heller. Men vi har pratat om att flytta ihop när vi blir pensionärer.

Han kände redan Annika när han bestämde sig för att sluta dricka. Men han avslöjade inte för henne, eller för någon annan, vad han höll på med förrän han efter någon månad vågade tro på att det skulle lyckas. Men sedan dess har hon varit ett gott stöd.

Kennets föräldrar var alkoholmissbrukare och under tonårsti-

den bodde han i fosterhem. Men själv drack han inte förrän han var i 20-årsåldern då han minns sin första fylla.

Steg för steg, och utan att riktigt märka vad som hände, drack han mer och mer. När det tog fart på allvar var han över 40 år och arbetade på Svenska Dagbladet. Han tänkte hela tiden att han kunde hantera det.

– Jag kopplade drickandet till en grej, berättar han. Kanske att jag skulle komma hem och titta på någon idrott på TV. På jobbet hade jag eget rum och satt ofta med halvstängd dörr.

NÄR TIDNINGEN SKULLE GÖRA personalnedskärningar, i slutet på -90-talet fick Kennet sluta med ett avgångsvederlag för ett år.

– Det levde jag gott på ett tag, säger han. Och när pengarna tog slut vände jag mig till socialen.

– Under två år drack jag från morgon till kväll, berättar han. Jag såg till på kvällen att jag hade öl hemma och när jag vaknade vid sextiden startade jag med ett par tre öl. Sedan kunde jag sova ett par timmar igen. Jag var så trött. Det första jag gjorde när jag vaknade var att gå till bolaget och sedan kunde jag fortsätta att dricka. Jag sov och drack. Till slut var jag så fruktansvärt trött på att ständigt jaga pengar och att må så dåligt. Jag sökte upp psykvården, men fick ingen hjälp där. Jag var helt enkelt livstrött och gick omkring med självmordstankar.

Vändningen var ett kraftprov som Kennet inte vågade tro på själv först. När han ställt tillbaka de återstående två ölen i kylskåpet och de andra började försvinna ur kroppen vidtog tre dygns abstinens, som han minns med fasa.

Efter två års konstant drickande från morgon till kväll bestämde sig Kennet för att ta sig ur sitt missbruk.

I den lilla lägenheten har Kennet bland annat sin dator som han använder för att skriva på sin blogg.

» Jag gick på min gamla pub och läste tidningen och drack Coca Cola. Kompisarna trodde inte på att det bara var Coca Cola i glaset.«

Kennet växte upp som barn till alkoholmissbrukare.

– Jag svettades kopiöst, hade svårt att sova, mädde illa och var yr. Jag var tvungen att byta t-shirt två-tre gånger per natt. De första tre dygnen låg jag mest i sängen. Sedan vände det otroligt fort, det kändes som en pånyttfödelse. Den känslan var belöningen.

När Kennet mädde bättre ville han ut. Han gick och cyklade, Årstaviken runt, Djurgården runt och ut till Drottningholm. Och han räknade, först timmar, sedan dagar och veckor. Efter någon månad vågade han ringa Annika och berätta.

– Jag fick ett helt nytt självförtroende, berättar han. Jag kunde gå ut och prata med folk. Jag gick på min gamla pub och läste tidningen och drack Coca Cola. Kompisarna trodde inte på att det bara var Coca Cola i glaset. Men jag har sedan dess inte haft någon önskan att dricka. Jag har aldrig försökt trappa ner. Jag tror att det måste vara antingen eller.

TILL JUL BLEV HAN bjuden ner till Småland, till Annika. Det skulle komma andra gäster också och hon planerade att inte ha någon julsprit. Men Kennet ville inte att allt skulle anpassas till honom.

– Sätt fram nubbeglas du, sa han. Även till mig. Det blir min styrka att kunna säga nej när du bjuder.

Nu har Kennet sedan fyra år ett rehabiliteringsjobb på Södermalms stadsdelsförvalning. Han bor kvar i sin lägenhet på lägenhetshotellet, eftersom han har skulder som gör det svårt för honom att få en annan bostad. Framtidsdrömmarna är att så småningom kunna flytta till eget boende och ha ett ordinarie jobb. Allra helst skulle han vilja utbilda sig till behandlingsassistent. Förändringen till ett nyktert liv har inneburit en helt ny livskänsla.

– Jag har fått tillbaka hälsa, självförtroende och skärpa – man kan säga att jag har fått tillbaka livet, säger han. ■

Självläkning vanligaste sättet att bli fri från alkoholmissbruk

De allra flesta som tar sig ur ett alkoholmissbruk gör det utan professionell behandling och utan stöd av självhjälsgrupper. Det visar en stor undersökning från SoRAD, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning.

■ **SORAD** Gränsen mellan vad som är hjälp och vad som är behandling är inte knivskarp. I många fall kan det vara så att behandling fungerar som ett stöd för så kallad självläkning.

– Min slutsats är alltså inte att behandling är onödig, men att man också behöver stärka de resurser som finns utanför vården, säger Jan Blomqvist, professor på SoRAD, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet.

I hans undersökning, som omfattar nästan 3 000 svenskar, fann man omkring 340 personer som kunde beskrivas som "före detta riskkonsumenter". De hade alla varit nyktra, eller druckit utan problem, i minst tre år när intervjuerna gjordes. Genomsnittet låg på 9-10 år. Bara en liten minoritet hade deltagit i någon form av professionell vård eller annan organiserad behandling. Detta gällde både dem som druckit på det som kallas "risknivå" och dem som uppfyllt kriterierna för alkoholberoende. När diagnosen skärptes till gravt beroende, var det dock fler som deltagit i behandling.

GRUPPEN VAR MYCKET HETEROGEN. Skillnaderna var stora både i sätten att dricka och i sätten att bryta mönstret.

– Därför ska man vara försiktig med att peka ut generella lösningar och i stället försöka hitta rätt insats för varje person, säger Jan Blomqvist.

Jan Blomqvist är professor på SoRAD, Centrum för socialvetenskaplig alkohol och drogforskning vid Stockholms universitet.

FOTO: CHRISTIAN SALTAS

»Därför ska man vara försiktig med att peka ut generella lösningar och i stället försöka hitta rätt insats för varje person.«

JAN BLOMQVIST, SORAD

I tidigare studier har han intervjuat självläkare från gravt beroende om hur det gick till när de ändrade sina alkoholvanor. En faktor som flera av informanterna nämnde, och som Kennet i artikeln här bredvid också berättar om, var en stor trötthet. Många hade helt enkelt fått nog när de bestämde sig för att sluta. Det är också vanligt att människor tar till vissa "trick" för att hjälpa sig själva. Kennet spårade två öl och gav sig ut på cykelturer. En

av Jan Blomqvists intervjupersoner berättade att han bar med sig en flaska som först innehöll sprit. Men varje gång han drack ur den fyllde han på med vatten. Till slut var det bara vatten i flaskan. De flesta har också haft något yttre motiv. Första barnbarnet blev till exempel ett incitament för någon.

Jan Blomqvist önskar att man kunde få bort den laddning av moralism och fördömande som finns kring detta ämne och börja tala om det som ett livsstilsproblem bland andra, ett problem som går att angripa.

– Att betrakta alkoholism som en sjukdom är inte så fruktbart, säger Jan Blomqvist. När vi för länge sedan började göra det hade det fördelen att människor samtidigt ansågs ha rätt till vård. Men baksidan har blivit att såväl missbrukaren själv som omgivningen kommit att befrias från ansvar och att bara professionella behandlare förväntas kunna lösa det.

DET FAKTUM ATT SÅ många människor uppenbarligen har styrka att bryta sitt missbruk på annat sätt än genom organiserad

behandling innebär att det finns många fler verktyg att ta i bruk, menar Jan Blomqvist. Råd och stöd via Internet är t ex ett alternativ som börjar användas alltmer. Om problematiken blir mindre laddad kan det bli lättare för familj, vänner och arbetskamrater att bistå genom att ställa krav och ge stöd. Och de som arbetar i primärvården borde ställa fler frågor, som man gör kring andra aspekter på människors livsföring, som kost och rökning. Det skulle också göra det lättare för människor att på ett tidigt stadium be om hjälp i vården. Nu upplever många missbrukarvården som både otillgänglig och stigmatiserande, menar han.

YVONNE BUSK

IOGT-NTOs SOCIALA ARBETE

SOCIALT IOGT-NTOs sociala arbete är ett av tre "ben" i organisationens verksamhet. De andra är alkoholpolitik och förebyggande arbete. Det sociala arbetet ska medverka till en förbättring av

rehabilitering och levnadsvillkor för människor som är beroende av alkohol och/eller andra droger, samt deras familjer, såväl barn som vuxna
En viktig verksamhet är kam-

ratstödsföreningar för före detta missbrukare, som finns både regionalt och lokalt över hela landet. Andra verksamheter är familje- och ferieverksamheten för barn till missbrukare, med

utbildningar, läger och kollo. Man arbetar också med olika kampanjer, som nu senast Vit Jul, samt deltar i det internationella arbetet.

MARIA ZAITZEWSKY

Tacksam

*Patricia Tudor Sandahl
hyllar tacksamheten*

Varje dag försöker författaren Patricia Tudor Sandahl känna tacksamhet och glädje. Över livet och över det hon har, här och nu. Om vår förmåga – och oförmåga – att känna tacksamhet skriver hon i sin nya bok "Tacksamhetens tecken".

AV MARIA ZAITZEWSKY FOTO MOA KARLBERG

Det råder en nästan sakral stillhet hemma hos författaren och psykoterapeuten Patricia Tudor Sandahl. Kanske bidrar de många kinesiska inredningsdetaljerna till stämningen. De härstammar från tiden då hon var gift med en sinolog (Kinakännare) och under en tid bodde i Kina. Färgerna är varma, stilen en blandning mellan engelskt ombonad, svenskt rustik och asiatiskt avskalad.

Hon bor tillsammans med sin make Christer i en renoverad vindsvåning på Södermalm i Stockholm.

Utsikten över Riddarfjärden är bedövande vacker.

– Jag har kommit på att jag nog är ganska intresserad av inredning. Annars tycker jag inte att jag har några särskilda hobbies, säger Patricia apropå lägenhetens mustiga färger och detaljer. Hon pekar på den intensivt lila snedväggen bortan vid platteven och fåtöljerna.

– I dagsljus ter den sig kanske mörk. Men med rätt belysning är färgen helt fantastisk!

Hon är glad över sitt fina hem, säklart. Tacksam.

Måste man inte få sig några törnar i livet för att kunna känna tacksamhet?

– Nej, jag tror inte att man måste bli mörbultad för att upp-

skatta det man har. Men visst är det delvis en mognadsfråga. Med stigande ålder inser man förhoppningsvis att förändringar är en del av livet. Ingenting förblir någonsin som det alltid har varit, även om vi gärna skulle vilja att det vore så, säger Patricia och uppmanar människor att försöka vara mer lyhörda för livets skiftningar. Då blir vi inte så överrumplade och rädda.

– Många är skräckslagna inför förändringar, och inför den sorg som de framkallar. Men sorg är också en del av livet. Det är bara att acceptera.

PATRICIA UPPLEVER ATT MÅNGA människor i dag gärna vill ha hundra procentig kontroll över allt som sker och ofta klagar över petitesseer. Vi är blinda för det vi har och strävar efter den ultimata lyckan. I stället borde vi göra tvärtom.

– It's not having what you want that is important, it's wanting what you have, säger Patricia, som gärna formulerar sig på modersmålet engelska när hon ska säga något kärnfullt. På svenska betyder det att man inte ska sträva efter det man vill ha utan snarare vilja ha det som man redan har omkring sig.

Fast den ultimata lyckan finns inte, menar hon.

– Lycka för mig är något flyktigt som kommer av en slump, och som är avhängigt av något utanför mig själv. Jag kan bli kortvarigt lycklig över ett nytt kök eller en vinst. Därför är det fruktlöst att sträva efter att vara lycklig hela tiden. Däremot kan vi känna

Att hitta glädje i vardagen och sluta jaga lycka är viktigt för Patricia.

- glädje i vardagen. Glädje kan man ju känna också då lidandet är stort.

Patricia har egen erfarenhet av lidande, då hon, 52 år gammal, drabbades av cancer i livmodern. I dag betraktar hon sig som frisk och kan se tillbaka på den svåra tiden med tacksamhet.

– Jag är inte tacksam över att jag blev sjuk. Däremot över vad erfarenheten har gett mig, förtydligar hon.

Hon är övertygad om att alla tunga erfarenheter i livet ger oss visdom. Med tiden.

– Man kanske inte tänker så när det svåra drabbar. Men långt efteråt kan man ändå se hur erfarenheten har gett oss en insikt vi annars inte hade haft, säger Patricia och poängterar återigen att vi alltid har ett val. Är jag drabbad av mitt liv? Eller är jag utmanad?

Men orkar man verkligen gå runt och vara tacksam hela tiden? Får man inte vara arg och bitter?

Patricia skrattar lite och lutar sig mjukt bakåt på köksstolen. Hon rör sig graciöst, påminner om en ballerina med sin nätta figur och sitt balanserade kroppsspråk. Kanske är det en rest från den tid i ungdomen då hon var konståkerska i England.

– Jo, självklart. Men man kan välja att inte stanna kvar i bitterheten och ilskan. Och att känna tacksamhet är ett förhållnings-sätt till livet, inte något som man tar fram vid behov. Att se och uppskatta det man har och inte gräma sig över det man inte har. Själv är jag varje dag tacksam över att jag har min man, till exempel. Det finns så mycket att glädjas åt, om man bara lyfter blicken en aning.

– Vi hör alla samman genom osynliga trådar och den svåraste sorg kan ta fram oanade krafter hos våra medmänniskor. Det är ofta i de tunga stunderna som de mest äkta mötena äger rum. Och det är äkthet och närhet vi alla egentligen söker.

Så varför är det då så svårt för människor att våga blotta sitt innersta?

– Jag tror vi är rädda för beroende. Vi lever i ett samhälle som hyllar individen. Men det skapar stor ensamhet. Det är symptomatiskt hur nakna kroppar gärna blottas. Men att blotta sin själ är skrämmande. Vi är närgångna, men inte intima på riktigt.

HUR KAN VI LEVA på ett mer äkta sätt? Patricia har inga färdiga svar. Men hon tror att en motreaktion mot det kommersiella och ytliga sakta håller på att växa fram. Det märker hon inte minst på intresset för böcker som handlar om medkänsla, snällhet och andra själsliga egenskaper. Det kan tyckas vara en trend, en modenyeck, men Patricia ser något annat.

– Trender är ju ett tecken i tiden och jag tror att människor har blivit mer andligt sökande. Vi jagar lyckan i materiella ting, eftersom vi har tappat bort vårt andliga behov och vår historia. Vi

Patricia Tudor-Sandahl reste till Sverige för att undervisa i engelska och blev kv

söker en mening, vi vill ha svar bortom alla prylar. Och vi kanske börjar inse att lyckan inte kan köpas, att vi måste hämta kraft inifrån oss själva i stället för utifrån.

Patricia pekar på mindfulness – närvaro i nuet – som en ”trendig klyscha”, något som det skrivs spaltmeter om och som folk gärna slänger sig med när man talar om att bli bättre på att känna lycka och glädje i vardagen.

– Egentligen är det synd att vissa termer blir så uttjatade. För i själva verket är mindfulness något mycket enkelt och självklart. Att sluta upp att springa bort från livet här och nu i jakt på den lycka som ska uppnås sedan. Jag levde också så tidigare. Men så började jag fundera på när det där ”sedan” kommer? Det är ju här och nu vi är. ”Sedan” kommer aldrig. Och en dag är livet förbi och vi har varit alldeles för upptagna för att uppskatta det.

Det andliga intresset ser Patricia också i de retreatter som hon leder några gånger per år. Människor vill uppenbarligen lyssna på sitt inre.

»Vi hör alla samman genom osynliga trådar och den svåraste sorg kan ta fram oanade krafter hos våra medmänniskor.«

PATRICIA TUDOR SANDAHL

ÅLDER: 68 år

AKTUELL som: Författare och psykoterapeut.

BOR: Hus i Skåne, lägenhet på Söder i Stockholm.

FAMILJ: Två barn, Rebecka och Hedda, två barnbarn samt maken Christer. Intressen: Flamenco, skriva, läsa, heminredning.

EGENSKAPER: Alert, fåfäng, allsidig, kreativ, lojal och envis.

BAKGRUND: Uppvuxen i norra England, kom till Sverige 1964 för att undervisa i engelska - och blev kvar för att hon träffade sin andre make. 1974 blev hon fil dr i pedagogik, därefter leg. psykolog och leg. psykoterapeut.

BIBLOGRAFI: Har skrivit elva böcker, bland andra "Eftertankar", "Tid att vara Ensam", "Ordet är ditt", "Den tredje åldern" och "En given väg". Medverkar i P1s program "Tankar för dagen!"

lev kvar för kärlekens skull.

Men finns det inte en risk att också retreatar är en hipp grej som upplysta och välbesuttna "köper"?

Patricia värjer sig först, med eftertryck. Nej! Att gå in i tystnad under flera dagar kräver att man verkligen vill något, att man har en drivkraft. Det är ingen quick-fix, som skapar lättköpt harmoni.

– Men visst, ändrar hon sig sedan, kan det kanske finnas de som ser retreat som ytterligare en vara att konsumera.

– Samtidigt kan det faktum att man tittar åt ett annat håll, att man provar exempelvis retreat, vara en öppning mot ett nytt förhållningssätt. Även om man har gått in i det som en "grej".

PATRICIAS EGEN ANDLIGHET HAR växt fram under årens lopp – kanske mest under den "tredje åldern", efter femtio. Som ung var hon ateist och kommunist, trots att hon gick i katolsk klosterskola i norra England. Klosterskolan var dock ingen självklar hemvist för henne – terminsavgiften betalades av en snäll dam som ville

hjälpa Patricias unga, fattiga mamma. Uppvuxen i ett arbetar-klasshem, där våld förekom, kände sig Patricia ofta som en udda fågel bland de "fina" flickorna. Samtidigt lärde hon sig att anpassa sig till alla sorters miljöer, något som hon har haft nytta av under livet. Hon beskriver sig själv som ett maskrosbarn, som har klarat sig bra, trots en tuff uppväxt.

Andligheten ser hon som en del av åldrandet. En vilja att förstå livets villkor och försonas med tanken på döden, som ju av naturliga skäl kryper allt närmare i tid.

Insikten i sig är ingen tröst. Men man införlivar tanken på att livet faktiskt tar slut, något som man kanske inte funderar så mycket på som ung.

Patricia tycker inte att tanken är ångestskapande.

– Nej, märkligt nog är den inte det. Glädjen och sorgen färdas sida vid sida och integreras i vardagen. Men kanske är det så att just insikten om att allt kan ta slut imorgon gör det lättare att vara tacksam över nuet och det jag har. ■

En vänlig blick som aldrig dömer

En mjuk päls att klappa, någon att hålla i famnen och en vänlig blick som aldrig dömer. På Östfora behandlingshem för långt gångna missbrukare är vårdhundar en del av behandlingen.

■ **ÖSTFORA** På gården framför den gula herrgårdsliknande byggnaden viftar en stor vit hund välkomnande på svansen. Två män har slagit sig ner på en bänk i det sköna solskenet. Scenen är idyllisk, men för de trettiofem män som vistas här har livet varit allt annat än idylliskt – och ingen av dem är här frivilligt.

Östfora behandlingshem som ligger några mil utanför Uppsala är ett LVM-hem där klienter tvångsvårdas – främst för sitt alkoholmissbruk. Myndigheterna har bedömt att de utgör en fara för sig själva eller för sin omgivning.

– Många av de som kommer hit har förlorat nästan allt i livet – familj, bostad, arbete och vänner. Men en hund dömer dig aldrig och ställer inga frågor. En enda slick på handen kan betyda att du känner dig värd någonting, säger Ingeborg Höök som är institutionschef på Östfora behandlingshem.

Hon är pionjär i att använda sig av hundar inom den svenska missbruksvården och började med det för tre år sedan. Hon har ett förflutet som sjuksköterska, är utbildad vårdhundförare och har arbetat länge inom äldreomsorgen. När hon varje dag hade med sig sin hund till arbetet upptäckte hon dess positiva inverkan.

– På de patienter som tyckte om hundar märkte jag att stressen minskade och att blodtrycket sjönk när hundarna var i närheten. Många blev även glada av blotta åsynen av dem, säger Ingeborg.

Ute på gården klappar en man, som inte vill berätta sitt namn, ömt den stora vita samojedhunden Bamse. Mannen har varit på hemmet tidigare och Bamse är en kär gammal vän.

Paul Söderström tar en promenad med Bamse varje dag.

FOTO:EMMA MATSSON

– Han ser mig som en människa. Om jag känner mig ledsen så ser han det direkt och tröstar på sitt vis. Bamse slickar bort alla mina tårar, säger mannen och drar sin slitna skinnjacka omkring sig.

Han fortsätter berätta att de har ett litet promenadstråk i skogen där de går varje dag. Ibland är det han som är ute och går

stora vita samojedhunden Bamse också den lilla hunden Lorna. De fyller olika funktioner och har olika inverkan på klienterna. En stor hund skapar en känsla av trygghet och vänskap, medan den lilla hunden skapar en känsla av att beskyddas och vårdas någon.

– När någon av klienterna tar upp Lorna i famnen har jag hört dem säga "fan det känns som när jag höll i min unge". Hunden hjälper dem att minnas positiva känslor från det förgångna, säger Ingeborg.

Hon berättar att vissa som vårdas på hemmet har svårt att kommunicera med andra människor och de är många gånger inte vana att befinna sig i "vanliga" sociala sammanhang. De känner sig djupt kränkta över att de tvingas till vård och frågar sig varför de inte får bestämma över sitt eget supande.

– En hund kan vara vägen in till ett dju- ➤

»Han ser mig som en människa. Om jag känner mig ledsen så ser han det direkt och tröstar på sitt vis. Bamse slickar bort alla mina tårar.«

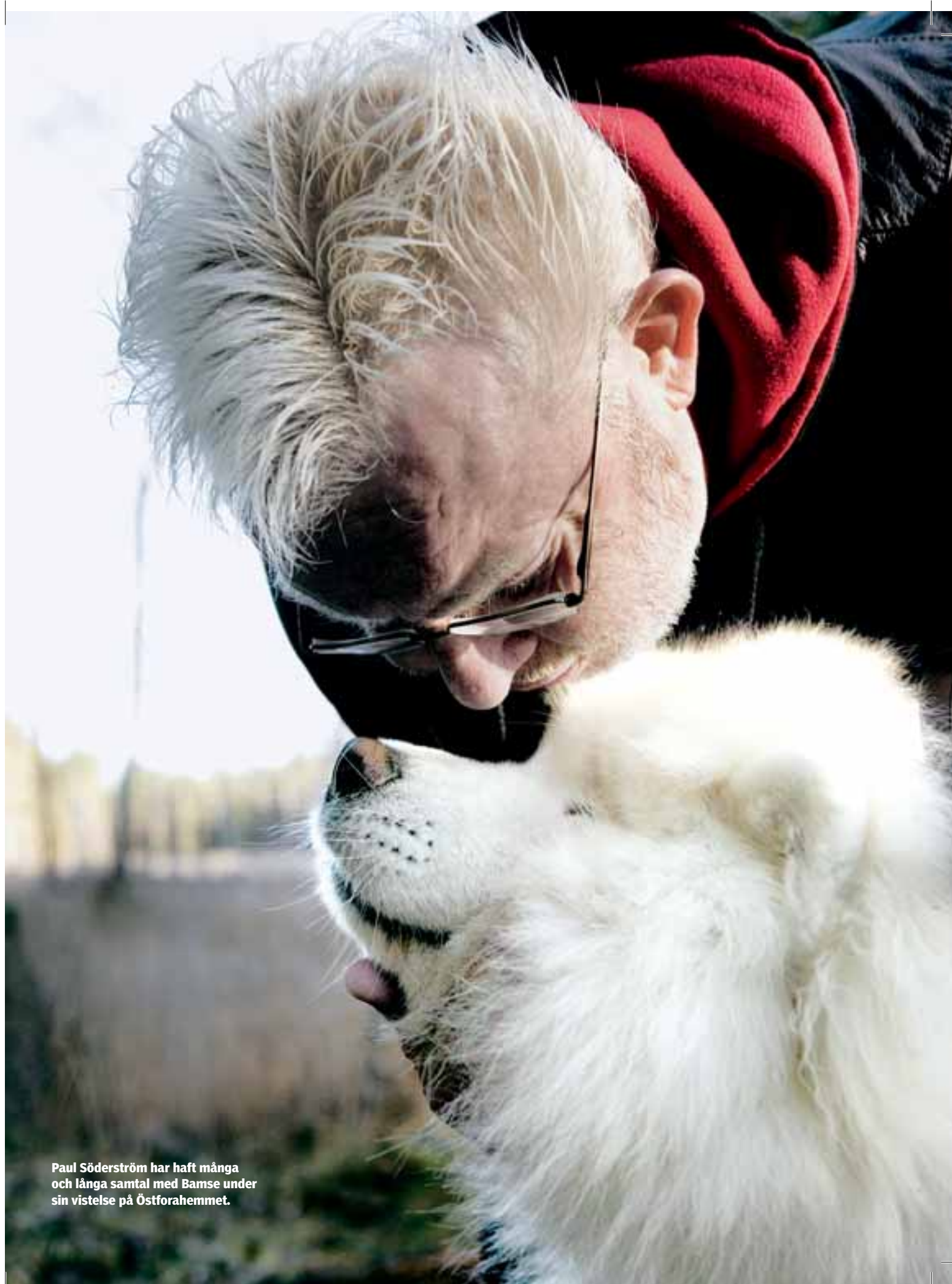
PATIENT PÅ ÖSTFORA BEHANDLINGSHEM

med Bamse och ibland är det Bamse som är ute och går med honom.

– Bamse gör att jag håller mig uppe och han är den enda som vet allt om mig, säger han och klappar på Bamses ulliga päls.

– Förresten heter han Pyret för mig. Jag kallar honom det för att han är så jävla god, säger mannen och ler stort.

På Östforahemmet finns förutom den

Paul Söderström har haft många och långa samtal med Bamse under sin vistelse på Östforahemmet.

Paul Söderström tycker att Bamse är en verklig vän och tror att hunden tycker detsamma. På Östforahemmet vårdas totalt 32 män för sina missbruk.

› pare samtal. Genom att småprata lite om någon av hundarna kan det bli lättare för oss som jobbar här att leda in klienten i terapeutiska samtal på en djupare nivå, säger hon.

I USA har forskningen av hur sällskapsdjur påverkar människan funnits länge. Där har man utvecklat AAT (animal-assisted-therapy), där umgänge med djur ingår som en del i behandlingen. Syftet är att patienten ska bli fysiskt starkare, må bättre psykiskt och ha lättare att klara soci-

»Bamse är precis som jag. Vissa dagar är han lugn och andra dagar är han lite motsträvig. Han tycker inte att allt är skitroligt, men vem tycker det?«

PAUL SÖDERSTRÖM

ala kontakter med sina medmänniskor. Här i Sverige ligger vi ganska långt efter både när det gäller forskning och behandling, menar Ingeborg Höök.

– Jag har hävdad i snart 20 år att människor mår bra av djur. Nu äntligen finns det

forskning i Sverige som visar det på molekylnivå, säger hon.

Hon berättar att svensk forskning bland annat visar att finns ett hormon som kallas oxytocin, som är en slags ”lugn och ro-hormon”. Det utlöses genom beröring av

ak.

FOTO:EMMA MATSSON

människor och djur, vilket gör människor lugna.

55-åriga Paul Söderström behöver ingen forskning för att veta att han mår bra av Bamse. Han har vårdats här under en tid och gör sig i ordning för en promenad.

– Bamse är precis som jag. Vissa dagar är han lugn och andra dagar är han lite motsträvig. Han tycker inte att allt är skitroligt, men vem tycker det? säger han och kopplar hunden.

Paul ser Bamse som en vän och ett enormt >

DJUR I VÅRDEN

I Sverige används djur inom äldreomsorgen och i USA även på sjukhus och kliniker.

FOTO: PHOTOS.COM

Blodtrycket sjunker med husdjur i närheten

■ **FORSKNING** I bland annat USA och England har användningen av husdjur/sällskapsdjur ökat inom vården.

"Animal Assisted Therapy" (AAT) och "Animal Assisted Activities" (AAA) är etablerade verksamheter på en mängd vårdinstitutioner i USA och England. Används inom bland annat äldreomsorgen, kliniker på akutsjukhus och på hospice.

I Sveriges finns inga samlade uppgifter på hur vanligt det är med djur inom vården. Det finns dock ett växande intresse för verksamheten

sedan ett par år, mycket beroende på internationella influenser.

Forskning i USA och Tyskland påvisar nyttan av att använda djur i vården. Blodtrycket och kolesterolhalten sjunker, depressionerna minskar och livskvalitén stiger.

Professor Kerstin Uvnäs-Moberg är läkare och har forskat i tjugio år kring kroppens "lugn och ro-system" där hormonet oxytocin har en nyckelroll. När det frisätts händer en mängd positiva saker, både med människor och djur

PETRA KJELLSTRÖM

Några svenska exempel

■ I Avesta kommun finns flertalet terapihundar inom bland annat äldreomsorgen och psykiatri.

■ Uppsala kommun har sedan 2006 en policy för sällskapsdjur på äldreomsorgen. Det finns till

exempel en vårdhund på ett demensboende.

■ Örebro kommun använder hundar och akvarier i sin verksamhet med djur i vården.

■ Östforshemmet är hittills det enda miss-

brukarhemmet i Sverige som använder sig av hundar i vården.

■ Accent har tidigare skrivit om Conny Larsson som använder hästar i vårdarbetet med narkomaner.

Källa: www.halsansnatur.se

Kalle klappar sin nyfunna vän. Mia Sjöström Cedervall är behandlingsassistent och ägare till samojedhunden Bamse.

FOTO:EMMA MATSSON

› stöd. Dessutom får hunden honom att fokusera på att åka hem eftersom Bamse påminner honom om Pauls egna hundar som väntar på att husse ska komma hem.

Ingeborg berättar att många av klienterna här vanligtvis inte tycker om fysisk beröring. De kan ha varit utsatta för våld och övergrepp tidigare i livet. Vissa känner också ett äckel över sig själva för att de till exempel tycker att de luktar svett.

– Hundar tycker däremot om doften av svett. Det spelar ingen roll för dem vad du doftar eller hur ful eller tjock man är. De älskar en villkorslöst ändå. Hur ofta blir man bemött så i livet? säger hon.

54-ÅRIGA KALLE SOM NYLIGEN kommit till Östforahemmet har alltid haft hundfobi. Första gången han mötte Bamse blev han rädd och ställde sig och skrek. Sakta men säkert har Kalle börjat lita på hunden.

– Jag har märkt hur de andra identifierar sig med hunden och någonstans skapar han harmoni omkring sig. Till och med jag som alltid varit rädd för dem, blir lugn i

hans sällskap, säger Kalle och sneglar på hunden.

INGEBORG HÖÖK PÅPEKAR ATT både Lorna och Bamse är speciellt tränade för att arbeta inom missbruksvården. Lorna är certifierad vårdhund och Bamse är "självvård". Deras arbetsuppgifter kan därför skilja sig åt. Båda har reglerade arbetstider och tar pauser. Hundarnas ägare arbetar på Östforahemmet och hundarna åker hem vid dagens slut.

– Men jag har aldrig sett några medarbetare som har liknande arbetsglädje som Lorna och Bamse har, säger hon och skratrar.

Mannen i sliten skinnjacka står och röker bredvid en sovandes Bamse, eller Pyret som han hellre vill kalla hunden.

– Jag tror jag vet varför alla här tycker om honom. Pyret brukar alltid sova utomhus och det är det många av oss som också brukar göra, säger han och tittar på sin vän.

PETRA KJELLSTRÖM

accent@iogt.se

Mia Sjöström Cedervall med sin hund Bamse och institutionschef Ingeborg Höök med sin hund Lorna.

Filmer som gör dig bättre på att hantera livet

FILM Att se på film kan göra att man blir bättre på att hantera existentiella frågor och fånga upp värderingar som solidaritet och medkänsla. Även självbilden påverkas. Religionssociologen Tomas Axelsson har i en avhandling undersökt hur film fungerar för filmpublik. Några av filmerna som intervjuerna handlat om är bland andra "Dirty dancing", "Lejonkungen" och "The Matrix".

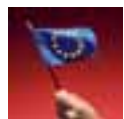
Tomas Axelsson kunde i sin studie se hur personer ofta identifierar sig med huvudkaraktären i sin favoritfilm och att filmkaraktären samspelar med den egna självbilden. Intervjuerna visar också att en film får extra stor betydelse under vändpunkter i livet eller under en kris. Då kan en film tillfälligt vara viktigare än sociala relationer.

MARIA ZAITZEWSKY

10 000 steg räcker inte för hälsan

MOTION Att knalla 10 000 steg per dag räcker inte för att förbättra hälsan! Det visar ny forskning från Högskolan i Kalmar. Kvinnor 18-40 år rekommenderas att gå 12 000 steg per dag, 40-50-åringar 11 000 steg och de över 60 år 8 000 steg. Alla män upp till 50 års ålder bör gå minst 12 000 steg per dag. Forskningen visar också att stegräknare ökar motivationen att gå långt och de som använder sig av den blir friskare. Att sätta mål är alltså nyckeln till framgång.

En god europe är liberal

EU En god europe stärker sin identitet genom kulturella symboler som flaggan.

Europén är dessutom flexibel, konkurrenskraftig, effektiv, välutbildad, liberal, språkkunnig, ständigt studerande och anställningsbar, enligt EU-kommissionen, vars dokument har studerats i en aktuell avhandling vid Linköpings universitet.

Mer övervikt bland kvinnor på landet

FETMA Sedan 2004 har andelen kvinnor som anses feta ökat med närmare 100 000. Kvinnor i storstäder är generellt slankare än sina medsystrar på landsbygden. På landet är avstånden längre och de flesta tar bilen för att åka och handla i affärer som ofta har ett sämre utbud av frukt och grönt än storstädernas snabbköp. Eller så handlar man på bensinmacken där utbudet av frukt

FOTO: PHOTOS.COM

BLI GRAVID MED RÄTT KOST

GRAVIDITET Genom att äta rätt kost ökar chansen att bli gravid. Den som har problem med ägglossningen ska undvika snabba kolhydrater, som vitt mjöl och socker. De ger en snabb höjning av blodsockret och insulinet, vilket i sin tur stör hormonbalansen. Transfetter, som finns i exempelvis chips och kakor, bör undvikas. Bra mat är fet mjölk och enkelomättade fetter, som olivolja.

MARIA ZAITZEWSKY

och grönt är ännu sämre. Kollektivtrafiken i storstäderna gör också att kvinnor där rör på sig mer.

Straff ställer högre krav än vård

STRAFF Straff bör minimeras eller avskaffas helt till förmån för vård, är det synsätt som har rätt de senaste årtiondena. I dag pekar trenden mot en mer straffbetonad kriminalpolitik i många länder och forskning visar nu att det kanske inte är så fel. I en ny avhandling argumenterar sociologen Göran Duus-Otterström för straffpraktiken. Enligt honom finns klara fördelar med att staten straffar och inte bara vårdar. Han menar att det i straffet finns ett optimistiskt och respektfullt budskap inbyggt:

den som straffas klandras som en moraliskt ansvarig individ som man kan ställa krav på och förvänta sig mer av. Det kan vara att föredra att bära skuld för vad man gjort, än att bara vårdas.

Fler köper ekologisk och fet mat

MAT Efterfrågan på ekologisk och fet mat ökar stadigt, medan allt färre köper fettsnål och sockerfri mat. Trenden gäller framför allt mjölk, yoghurt och margarin. Försäljningen av smörgäsmargarin med en fetthalt på över 40 procent har ökat med 15 procent det senaste halvåret. Slutsatsen är att konsumenterna föredrar smak och naturlighet före fet och sockersnåla matvaror med många tillsatser.

BOKTIPS

Dina reaktioner avslöjar dig

Konsten att läsa tankar
Henrik Fexeus
Forum

RELATIONER Läsa andras tankar, går det? Nja, inte bokstavligen kanske. Däremot kan man lära sig att tolka små mus-

kelrörelser, kroppshållning, pupillstorlek och andra fysiska tecken, vilket kan ge en vink om vad den andre känner/tänker – även om han/hon kanske förnekar det. Det här boken går steget längre än de som handlar om vårt kroppsspråk och är både intressant, rolig och pedagogisk. Vi får till exempel veta att pupillen alltid vidgas vid intresse och engagemang. Så även om den vi talar med verkar nonchalant, så är han/hon definitivt intresserad om pupillerna blir större. Vill man lära sig att flirta – eller upptäcka när någon annan flirtar – ger boken många kul tips. Man blir förundrad över hur styrda vi faktiskt är av subtila signaler. Vidare får vi veta att man gärna kliar sig i ansiktet när man ljuger. Gesten är ett omedvetet sätt att visa att man egentligen vill hindra sig själv att ljuga! Författaren går metodiskt igenom både ansiktsmuskler och kroppsrörelser så att vi lär oss – genom att öva – att läsa av andra människor. För vår kropp avslöjar oss nästan alltid, även om vi tror att vi är bra på att dölja våra innersta tankar och känslor.

MARIA ZAITZEWSKY

Kludd eller konst - fyraåring jämförs med Picasso

My kid could paint that
Amerikansk dokumentär av Amir Bar-Lev

FILM Kan kludd från en fyraåring vara konst? Ja, åtminstone Marla Olmsteads kludd. Hennes målningar har jämförts med Picasso och Pollock och har värderats till flera hundra tusen dollar. I den här dokumentären får vi följa Marla och hennes familj, efter att Marlas

konst ifrågasatts i ett amerikanskt nyhetsprogram. Anklagelsen handlade om huruvida det verkligen var Marla som målat tavlorna själv. Var det inte så att hennes pådrivande pappa i själva verket "bättrat på" konsten, eller åtminstone pushat dottern i en viss riktning? Dokumentären är familjens hopp om att rentvå sitt namn - men även filmaren är kritisk och man får inga

Spännande trots konspirationsteori

Fallet avslutat
av Michael Connelly
Norstedts
Översättning Eva Larsson

ROMAN Om man vill försäkra sig om en bra deckarupplevelse så ska man välja

Michael Connelly. Han gör en aldrig besviken. Trots att detta är elfte boken om den hårdkokte men intelligenta polisen Harry Bosch så går han inte på tomgång. Intrigen håller och persontekningarna känns inspirerade. Deckarkaraktärer som används om och om igen tenderar att bli trötta karikatyrer av sig själva men det ödet tycker jag att Harry Bosch har lyckats undgå. Jag gillar honom fortfarande.

Här möter vi honom första dagen i tjänst efter en treårig time-out från polisyrket. Han har placerats på avdelningen för ouppklarade fall. Hundratals mordgätor väntar på sin lösning och det är bara för Harry och hans partner Kiz Rider att fiska upp ett ur högen och börja utreda.

Det första fallet de tar itu med är mordet på en ung flicka 17 år tidigare. Den rättsmedicinska tekniken har utvecklats avsevärt sedan dess och man har nu lyckats isolera DNA från mordvapnet. DNA-profilen ger träff i brottsregistret men riktigt så lätt går det inte att lösa gåtan; någon annan kan ju ha använt pistolen före mördaren.

Harry och Kiz arbetar utifrån hypotesen att den som lämnat DNA-spåren har haft en koppling till mördaren, samtidigt som de kartlägger

Lycka sorg och besvikelse blandas i Caramel.

FEEL-GOOD PÅ ARABISKA

Caramel
Libanesisk film
Med och av Nadine Labaki, Yasmine Elmasri, Joanna Moukarzel

FILM Om kärlek, sorg, svek, längtan, vemod och vänskap handlar den här underbara libanesiska filmen, som lätt kvalar in i "feel-good" facket - på arabiska! Lite sockrig är den förstås, och kvinnorna i filmen är alla bildsköna - men det är snabbt förlåtet, eftersom den genomsyras av värme, humor och charm. I fokus står fyra kvinnor som arbetar på en frisérsalong någonstans i Beirut. De klipper, lägger, vaxar ben och (kvinnliga) mustascher med hjälp av smält socker som blivit till seg kola - caramel. Layale är hopplöst förälskad i en gift man, samtidigt som hon är föremål för en polismanns ömma låga. Nisrine ska snart gifta sig, men oroar sig för att hennes blivande make ska upptäcka att hon inte är oskuld. Manhaftiga Rima spanar in en vacker kund och Jamale kämpar mot ålderns tecken genom att fejka menstruationer och fnittra ikapp med sina yngre väninnor.

Det är rörande och ömsint skildrat, med små medel. I periferin blomstrar också kärleken mellan två gamlingar. Men som så ofta när det gäller kärlek, blir det inte som man har hoppats. Filmen lyckas ta fasta på just detta - att livet inte alltid blir som man har tänkt. Lyckan smolkas av sorg och besvikelse, åren går och man är inte längre lika attraktiv, det man trodde var kärlek var i själva verket bara en illusion. Ändå är det här en film som man blir riktigt glad av. Tempot är högt, skådespeleriet bra och karaktärerna lätta att älska.

MARIA ZAITZEWSKY

offrets liv. Trots att fallet är "kallt" så blir utredningen en kamp emot klockan eftersom den väcker några sovande björnar som inte är att leka med.

Inslaget av konspirationsteori som är så populärt nuförtiden känns faktiskt spännande och inte alls uttjat.

ANNA LUNDBÄCK

Adoption med sorgligt slut

Och vet inte vart
Astrid Flemberg-Alcalá
Natur&Kultur

DOKUMENT Efter många års försök att bli gravida bestämmer sig Anna och chilenskfödde Sal

att adoptera två pojkar från Colombia. Boken tar sitt avstamp i en förväntansfull idyll, som bryts av ett telefon-samtal: ni kan åka och hämta era pojkar.

Mötet med Abél och José blir inte vad Anna hade hoppats på. De är aviga och avvisande och José hamnar i ett komaliknande tillstånd när han sover. Anna och Sal oroar sig och inser att pojkarna bär på trauma och kanske sjukdomar som ingen har känt till.

Väl i Sverige fortsätter barnen att bete sig som artiga främlingar gentemot sina nya föräldrar och Anna står handfallen. Sal menar att det snart blir bättre - med det blir det inte. Snarare tvärtom. José pendlar mellan slöhet och raseri och hans uppväxt kantas av problem och besök hos psykologer och läkare.

Abél blir en strulig tonåring, som skolkar och röker hasch. Misslyckandet är ett faktum. Det emotsedda föräldraskapet blev en mardröm.

I den här modiga och väl-skrivna boken, som delvis är självbiografisk, beskriver Astrid Flemberg-Alcalá hur moderskapet inte alls blev som hon hade tänkt sig.

I själva verket är det kanske så att kärleken till maken är starkare än till barnen; något av de värsta brott en mor kan begå är ju att inte älska sina

klara svar ens i slutet av filmen. Men egentligen spelar det ingen roll, för

här finns så många intressanta frågeställningar, att föräldrarnas eventuella inblandning i dotterns påstådda talang (jodå, tavlorna är rätt häftiga) bara är ett av många spår att ta fasta på.

En central fråga är förstås; är modern konst i själva verket en bluff, eftersom en fyraårigs, måhända talangfulla, kladd värderas lika högt som ansedda konstnärers abstrakta verk? En annan fråga är varför

pappans eventuella petande i dotterns tavlor med automatik gör dem mindre värda. Är de inte lika fina ändå? Här väcks också funderingar kring exploateringen av ett litet barn.

Föräldrarna hävdar att Marla själv vill måla, att de inte påverkar henne. Men är det hela sanningen? Hur mycket spelar pengarna och berömmelsen in? Filmens komplexitet, kritiska hållning och intressanta frågeställningar gör den viktig och sevärd.

MARIA ZAITZEWSKY

barn tillräckligt. Boken ger också en annorlunda bild av adoptioner – detta är ingen solskenshistoria, utan en sorgsång med ett tragiskt slut.

MARIA ZAITZEWSKY

Fjäderlätt om död och mänsklighet

Fjärilen i min hjärna
Anders Paulrud
Albert Bonniers Förlag

DOKUMENT Med fjäderlätta penn- drag skissar den döende Anders Paulrud sin allra sista roman, som just handlar om

hans sista tid i livet. En tid med fem cancer-tumörer i lungorna. En tid av trötthet, skröplighet, vemod och sorg, men också av klarhet och insikt om och en acceptans av livets grymma villkor. Han skriver enkelt och transparent, texten känns som en skir skiss eller en impressionist-målning. Orden tynger inte, lättheten är imponerande.

Språket är sparsmakat, texterna korta, orden väl valda, livet är liksom nerkokt och reducerat till en smakrik och koncentrerad fond, nu när han blickar nedåt, mot fåglarna i underjorden. Ibland är han lakonisk och svart humoristisk. Som när han beskriver sin snobbighet vad gäller dyra plagg och hur alla sexton designerkostymer nu hänger på en prydlig rad i väntan på hans skelett. Det är sorgligt och dråpligt på samma gång. Man anar smärtan bakom raderna – ändå är det ingen sorgen bok, utan en bok om livet som en gång var och en förundran över hur hastigt allt kan vara förbi.

MARIA ZAITZEWSKY

Fjäderlätt om död och mänsklighet

Ladies
Mara Lee
Albert Bonniers Förlag

POCKETROMAN När Ladies kom förra året blev den först höjd till skyarna, eftersom

författaren hör till den kulturella eliten. Den beskrevs som smart, intressant och välskriven. Så småningom hör-

des andra röster, som kallade boken helt vanlig chick-lit. Nu är boken ute i pocket och ja, det är chick-lit. Alltså ganska lättmält litteratur för kvinnor. Men den är också ovanligt välskriven och intressant i både uppbyggnad och språkbehandling och höjer sig därmed över mängden. I fokus står den modellvackra Lea, en sval gallerist som i grund och botten lider av dåligt självförtroende. Hon omges av en hopar andra vackra kvinnor, Laura, Mia, Carro, Iris, som på olika sätt och under olika tidsepoker har varit viktiga för Lea. Ett otäckt svek rullas sakta upp och under berättelsens gång dras snaran åt alltmer. Ett intrigant, spännande och snyggt drama som utspelar sig i både Stockholm och Paris.

MARIA ZAITZEWSKY

MISSA INTE

1 FILM "Himlens hjärta" med Lena Endre, Mikael Persbrant, Jakob Ekelund och Maria Lundqvist. Två par med en nära vänskap. Så vid en middag drar en diskussion om otrohet iväg i en oväntad riktning. Dolda känslor väcks till liv. Efteråt blir ingenting som förr. Ett starkt och välspelet drama med en avskalad och teatralisk dekor å la Ingmar Bergman.

FOTO: JENS OLOF LASTHEIN

2 UTSTÄLLNING I gränslandet mellan öst och väst, mellan två världar och två faser rör sig fotografen Jens Olof Lasthein. Under sex år har han rest och fotograferat vardagslivet längs EU:s östra gräns, från Vita havet i norr till Svarta havet i söder. Från den 15 mars på Kulturhuset i Stockholm.

3 BOK "Ängeln i Groznyj" av Åsne Seierstad, en bok om Tjejtjenien i dag och en tillbakablick på Kaukasus våldsamma historia och den ständiga kampen mellan frihetskämparna och imperiet. Åsne har tillbringat de sista två åren i Ryssland för att försöka ta reda på vad som hänt sedan hon som 23-åring var stationerad som journalist i Moskva.

HALLÅ DÄR PER BERGWALL, IOGT-NTO-MEDLEM AKTUELL MED FÖRESTÄLLNINGEN "ALLT FÖR BYN".

Succé för Allt för byn

Hur känns det efter 15 föreställningar av "Allt för byn" på Intiman i Stockholm?

– Fantastiskt bra! Det är en omtumlande känsla att stå på scenen. När man gjort det en gång, vill man dit igen och igen. Det blir som ett gift.

– När jag och Robert Falk tog initiativet till det

här samarbetet med Strix Television och Wallmans Nöjen, kunde vi inte drömma att det skulle bli en sådan succé.

Tio vanliga män mellan 16 och 68 år, de flesta helt utan scenvana, har efter tolv veckors stenhård träning stått på scenen och sjungit, dansat och agerat i en varm och rolig show om sin by Hammarstrand.

Vilka reaktioner har ni fått?

Per Bergwall

– Vi har fått stående ovationer varje gång! Det är helt ofattbart. Vi vet att vi har berört människor, vi ser att de förstår och känner hur vi menar.

– Många av dem som

kommit är jämtar eller andra norrlänningar. Sista helgen kom 250 personer från Hammarstrand i fem bussar för att se föreställningen.

Blir det någon fortsättning på showen?

– Ja, nu ska vi ut på turné i landet. Vi är inbokade i Lycksele under Landsbygdsriksdagen, och sedan ska vi till Sundsvall, Luleå och Östersund – bland annat.

EVA ÅHLSTRÖM

Janne kan inte tugga maten. Han har smärtsamma inflammationer i munnen som sitter i år efter år. Så är det för många hemlösa och andra som fallit igenom välfärdens nät. Enligt lagen har de rätt till hjälp, men får den långt ifrån alltid, skriver författaren Leif Stenberg.

Välfärd på röntgenplåt

AV LEIF STENBERG

Janne är upprörd och vill lämna mötet. Hans kropp är spänd. Jag är ordförande och försöker fänga hans blick för att viska "Du ska strax få ordet".

Han stiger upp och går. Jag hämtar in honom, motvilligt kommer han med. Jag säger "Ditt ord. Varsågod!"

Vi befinner oss i landstingshuset i Umeå. Han ska tala inför ett 30-tal människor som kommer från Malmö, Göteborg, Örebro, Västerås, Stockholm och några till städer runt om i Sverige. Flera av dem är tandläkare, forskare, läkare och sjuksköterskor, de ingår i "Nätverket för tandvård åt hemlösa".

Jannes röst bär. Han talar om människans lika värde. "Eftersom jag inte har tänder brukar jag fråga personen på sidan om "kan du tugga köttbiten åt mig?".

Han äger mötet. "Jag har inte samma förutsättningar som andra, utan tänder går det inte att äta all slags mat. Förnedringen att inte kunna tugga maten. För ett tag sedan drog jag ut en tand. Inklusive förberedelser gick det på sex minuter. Jag fick betala 583 kronor för att en tandläkare skulle ta fram tången och rycka lite. Hutt!"

Han får applåder.

Tommy berättar om bemötandet när man saknar tänder, när andra har svårt att höra det man säger, att bli behandlad som en andra klassens medborgare. Ronny beskriver hopplösheten i att inte längre få laga sina tänder när man sitter i fängelse, såvida man inte har längre än två års straff.

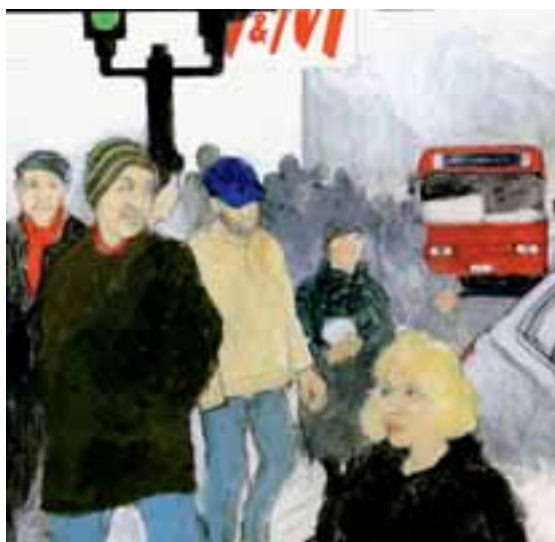

ILLUSTRATION: RUZ

»Jag är 42 år och behandlas fortfarande som om jag vore omyndig. Det är därför jag har ont i magen.«

Det blir ett värdigt möte. Umeås socialförvaltning och Folk tandvården framstår som förebilder i Sverige. Hemlösa och övriga som saknar pengar och tillhör den sfären, även om de har en bostad, kan räkna med att få laga sina tänder utan att byråkratin lägger sig i och säger att börsen är tom. Man följer tandvårdslagen, på många andra ställen i landet gör man inte det.

De som fått tandvård berättar för mig hur deras magar mår bättre när de kan tugga maten, om befrielsen i att slippa årlång feber genom att infektionerna i munnen upphört. Om ett människovärde som gryr.

Mötet på landstingshuset ägde rum för ett bra tag sedan.

Häromkvällen mötte jag återigen Janne. Tunn som ett streck och klädd i vinterjacka. Hans blick är orolig. "Syns det att jag minskat till 46 kilo?". Han är av normallängd. Magen har pajat. Rädd för att gå till sjukhuset. Han har en tid på röntgen nästa morgon. Orolig för undersökningen. Måste han svälja en slang och konstig vätska för att det ska bli en bild?

Vi skiljs i mörkret. I början av 90-talet arbetade han vid en maskin som krossade sten till grus, den tog hans högra arm. Sedan dess lever han med oavbrutna fantomsmärtor i en arm som inte längre finns. I det sammanhanget kom en period där han var ung och dum, det strulade till sig med inslag av droger som ledde till skulder hos kronofogden. Sedan dess lever han på existensminimum, strax över 3 000 kr när hyran är betald.

Nästa dag ses vi av en slump ute på stan. Magen är röntgad. Bemötandet var gott. Diagnosen kommer om någon vecka. Han är orolig och hungrig. "Minns du när jag talade om människans lika värde inför tandläkarna?" Nu i ljuset ser jag hur hans ansikte magrat.

Han säger:

"Jag vill arbeta och vara behövd, varför vill då ingen ha mig på mina villkor? Jag är 42 år och behandlas fortfarande som om jag vore omyndig. Det är därför jag har ont i magen. Tror du att det kommer att synas på röntgen?" ■

VILL GE RÖST ÅT MÄNNISKOR I UTANFÖRSKAP

LEIF STENBERG är journalist och författare. Under senare tid har han gjort sju radiodokumentärer för P1 som granskar vad som nu sker med välfärdssamhället. Ett par av dem har han gjort tillsammans med några före detta miss-

brukare som är medlemmar i IOGT-NTO i Umeå. Under ett halvår hade de återkommande möten för att tala om mening- en med livet, om kärleken och döden. Dessförinnan gjorde han, på uppdrag av SVT, en serie dokumentärfilmer på

samma tema som granskade välfärdssamhällets förändring tillsammans med hemlösa och medlemmar i handikappför- bunden.

– För mig har det alltid varit viktigt att använda journalistiken för att ge röst åt männi-

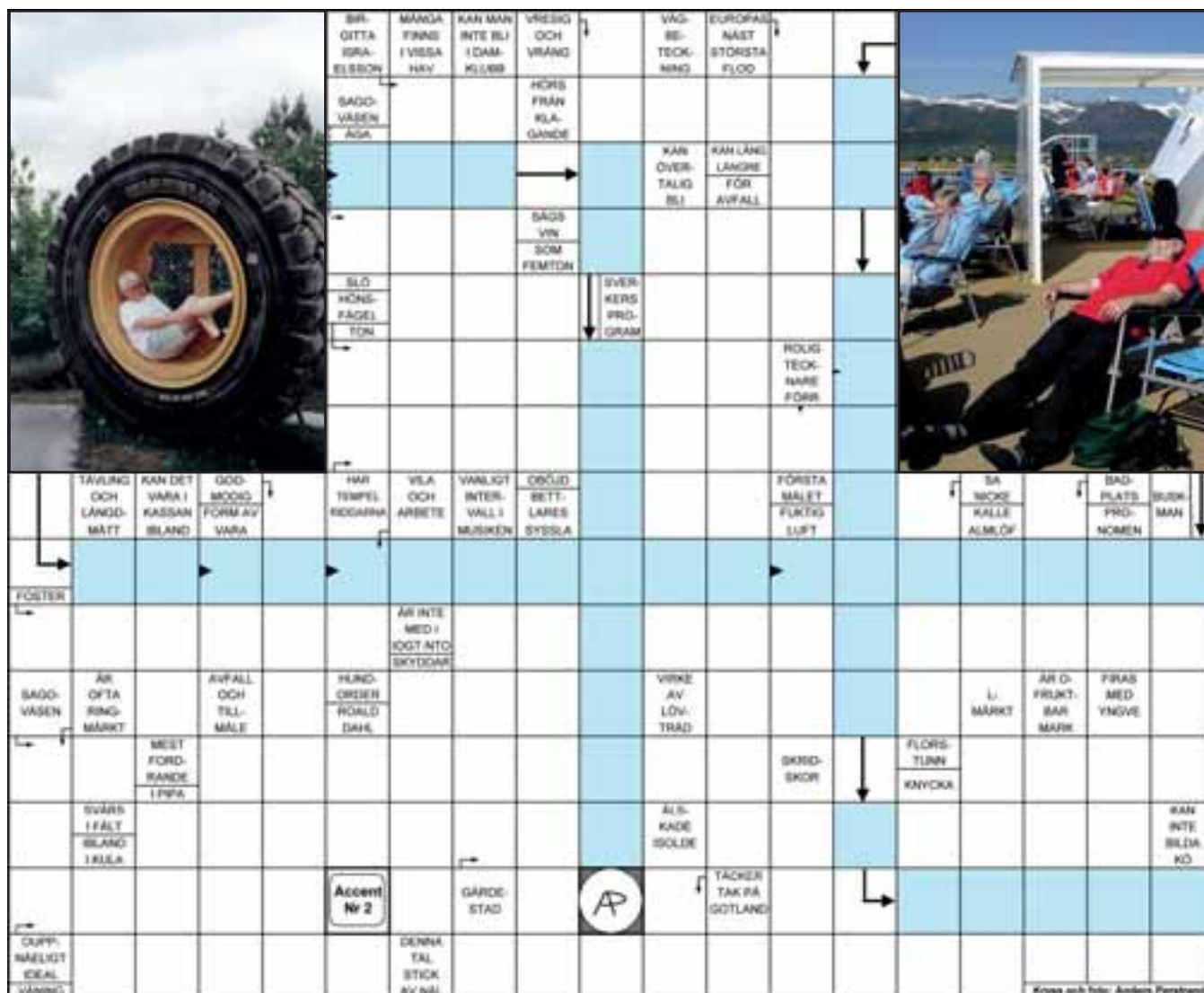
skor som hamnat i utanför- skap och sällan kommer till tals på egna villkor, säger Leif Stenberg. Även deras beskriv- ning av verkligheten måste finnas med för att beslut ska bli så bra som möjligt.

EVA ÅHLSTRÖM

Leif Stenberg

FOTO: PER A ADSTEN/VF

KORSORD NR 2 2008

LÖSNING NR 10 2007

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm senast 25 mars 2008.. Märk kuvertet Kryss 2/2008.

NAMN

ADDRESS

POSTADDRESS

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Birgitta Lindstedt, Örebro.
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Elsie Britt Köpberg, Björkbacken, Kumla, Sture Gustavsson Vadstena, Gurli Lönnebjerg, Helsingborg, Ingegärd Jernemyr, Västerås, Greta Öhrling, Skövde, Crister Rönnerdahl, Örebro, Lars Edwertz, Fritsla, Birgit Bergström, Skellefteå, Tage Helin, Vetlanda, Lilly Jerremalm, Kulladal, Borensaker. Accent gratulerar!

Omfattande arbete för

Fem utvecklingskonsulenter blir nio. De får en tydligare roll och fördelas på tre team med ansvar för varsin region i landet. Det nya upplägget är ett resultat av förra årets utvärdering och kritiska synpunkter från delar av IOGT-NTO-landet.

■ **UTVECKLINGSKONSULENTER** En av de hetaste debatterna vid IOGT-NTO-kongressen i somras gällde utvecklingskonsulenternas roll och uppgifter. Några distrikt öste beröm över "sin" utvecklingskonsulent, andra klagade över att de inte haft någon hjälp alls av någon konsulent.

En utvärdering visade att utvecklingskonsulenterna har spelat en viktig roll som länkar mellan förbundet och distrikten men att deras uppdrag var otydligt.

Nu har förbundsstyrelsen fastställt en ny organisation och en ny uppdragsbeskrivning för utvecklingskonsulenterna. Båda delarna har tagits fram i nära samarbete både med konsulenterna själva och med distrikten.

– Vi har varit noga med att förankra det i distrikten, säger Eva Blomqvist, chef för IOGT-NTOs organisationsenhet.

Dels vid nio regionala seminarier under hösten, dels vid en träff med distriktsordförandena.

– Nu har vi en gemensam syn på utvecklingskonsulenternas roll. Att många har varit med och tyckt har gjort slutresultatet bättre, tycker hon.

SEDAN 2002 HAR FÖRBUNDET anställt fem utvecklingskonsulenter för att stötta förbundets utvecklingsarbete. I år anställs två till och 2009 ytterligare två. Nio konsulenter ska sedan ha ansvar för två-tre distrikt var, fördelade på tre team med ansvar för varsin större region.

Samtidigt som de nya utvecklingskonsulenterna rekryteras, räknar Eva med att den regionala indelningen ska börja gälla, så att två konsulenter tillfälligt tar ansvar för det område som sedan delas av tre.

Eduardo Rossel, som är en av dagens fem utvecklingskonsulenter ser positivt på de kommande förändringarna.

– Nu har uppdraget blivit tydligare och mer strukturerat, tycker han. Det blir ett annorlunda arbetssätt, där vi ska hitta områden som berör olika nivåer i organisationen.

Det kommer att ställa stora krav på alla utvecklingskonsulenterna. Förutom att de ska ha god kunskap om IOGT-NTOs verk-

samhet inom olika områden ska de ha förmåga att leda projekt och processer, vara nätverksbyggare och vara duktiga på att prata inför grupper av olika slag.

De ska också ha förmåga att entusiasmera och motivera andra att göra insatser, de ska vara goda lyssnare och konfliktlösare, och de ska vara självgående och serviceinriktade. Till det kommer att var och en ska ha spetskompetens inom något område och vara en resurs för hela landet.

Man kan undra om det finns någon som motsvarar alla de kraven.

– Vi som ingår i gruppen har pratat om det, säger Eduardo. Vi tycker att alla behöver en viss grundkompetens – och att vi i stort sett motsvarar de kraven. Men sedan har vi olika spetskompetens.

– Vi behöver se över "verktygslådorna"

»Men samverkan kan inte bli annat än bra. Nu blir vi tvungna att sätta oss ner inför varje år och prioritera var vi ska lägga resurserna.«

SIGRID SÖDERHOLM,

DISTRIKTSORDFÖRANDE I NORRBOTTEN,

även för de utvecklingskonsulenter som redan är anställda, säger Eva Blomqvist. Dels generellt, dels med tanke på att var och en bör ha "en speciell skiftnyckel" i sin låda. Hur de ska se ut kan variera över tid. Ett område kan till exempel vara att söka EU-finansiering till projekt och/eller alternativ finansiering över huvud taget.

Eduardo ser fram emot att få fyra nya kollegor.

– Det ska bli spännande. Men det gäller att verkligen göra klart att det är ett krävande jobb, och att man måste vara flexibel. Organisationer har olika krav vid olika perioder, våra "kunder" arbetar mest på kvällstid och det är svårt att hinna med allt man vill göra. Men då kan det underlätta att jobba i team.

VID KONGRESSEN I SOMRAS var Sigrid Söderholm, distriktsordförande i Norrbotten, mycket kritisk mot att öka antalet utvecklingskonsulenter. Då tyckte hon att distrik-

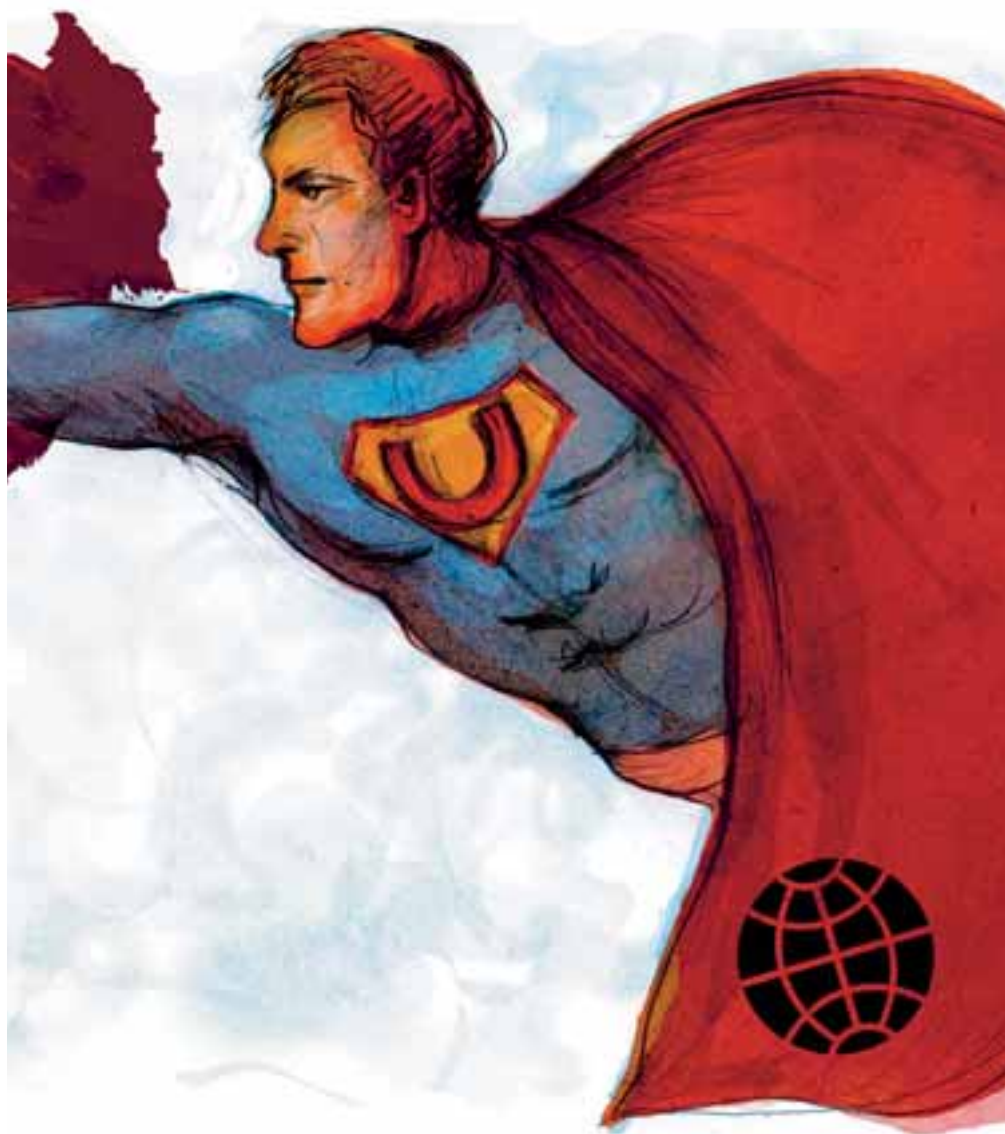
Fem utvecklingskonsulenter ska bli nio år 2009. De ska täc

ten i stället skulle få mer resurser för egen verksamhet. Idag är hon betydligt mer positiv.

– Det nya förslaget är ju ett helt annat, och vi har fått vara med och utforma det. Nu verkar det finnas en god samsyn mellan distrikten, i alla fall om jag ska döma av mötet med distriktsordförandena i januari. Och i vår distriktsstyrelse var det ingen som hade några invändningar.

Att utvecklingskonsulenterna ska samarbeta i team hoppas hon ska bidra till

utvecklingskonsulent

UTVECKLINGSKONSULENTERNA

Stor uppgift och höga krav

UPPDRAG "Utvecklingskonsulenterna är den viktigaste länken mellan olika nivåer i organisationen" enligt förbundsstyrelsens beslut. De ska hjälpa till att få igång en "självgående, utvecklande och växande verksamhet för IOGT-NTO i hela landet på nationell, regional, lokal och individnivå". Det innebär bland mycket annat att hjälpa distrikten att ta fram arbets- och utvecklingsplaner, kartlägga utbildningsbehov och bygga nätverk. De ska arbeta i nära samarbete med anställda i distrikt och föreningar, men de får inte ta över deras uppgifter.

ANTAL Sedan några år har IOGT-NTO fem utvecklingskonsulenter med placering i olika delar av landet: Eduardo Rossel, Elisabeth Bergström, Robert Lindh, Lizzette Masterson och Peer-Olof Moberg.

Under 2008 anställs två nya utvecklingskonsulenter och under 2009 ytterligare två.

De nio utvecklingskonsulenterna ska samverka i tre team med ansvar för var sitt geografiskt område:

Team Norr: Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg och Dalarna.

Team Mitt: Stockholm, Uppsala, Gotland, Södermanland, Östergötland, Örebro, Värmland och Västmanland.

Team Söder: Kalmar, Kronoberg, Blekinge, Skåne, Halland, Jönköping, Göteborg, Älvsborg och Skaraborg.

KRAV Förutom att de ska ha god kunskap om IOGT-NTOs verksamhet inom olika områden ska de ha förmåga att leda projekt och processer, vara nätverksbyggare och vara duktiga på att prata inför grupper av olika slag. De ska också ha förmåga att entusiasmera och motivera andra att göra insatser, de ska vara goda lyssnare och konfliktlösare, och de ska vara självgående och serviceinriktade. Till det kommer att var och en ska ha spetskompetens inom något område och vara en resurs för hela landet.

De ska täcka hela landet i tre regioner. Uppgiften är omfattande och kraven höga på konsulenterna.

ILLUSTRATION: ANNA ÅGRAHN

bättre samverkan mellan distrikten i en region.

– Norrland är ett gigantiskt geografiskt område. Vi har gjort en markering och förklarat att det är en för stor region för ett team på tre konsulenter.

– Men samverkan kan inte bli annat än bra. Nu blir vi tvungna att sätta oss ner inför varje år och prioritera var vi ska lägga resurserna. Det är nödvändigt, för annars blir det ett enda resande för konsulenterna. Det skulle vara omänskligt för

dem och dessutom kostnadskrävande för förbundet.

Sigrid Söderholm räknar med att en konsulent måste vara beredd att "bo i kappsäck" ett par veckor i taget för att arbeta med en förening eller ett projekt som distrikten prioriterat.

– Sen återstår att se om de konsulenter vi har är villiga att arbeta på de premisserna.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

IOGT-NTO är inte en jämställd organisation. Det framgår tydligt av mätningen och ombudsenkäten vid kongressen i somras. Det ville kongressen ändra på, och nu inleds ett jämställdhetsarbete som ska genomsyra hela organisationen.

Ännu inte jämställt

På pappret var kongressen i Uppsala i somras jämställd. Men mätningar visar att männen dominerade kraftigt.

KONGRESSEN Vid kongressen i Uppsala i somras var 53 procent av ombuden kvinnor och 46 procent män. Det motsvarar väl fördelningen bland medlemmarna, där 55 procent är kvinnor och 45 procent män. Så långt uppnåddes alltså målsättningen om den jämställda kongressen. Men i alla andra avseenden dominerade männen. De talade oftare och längre, de stödde varandra mer, och de fick igenom fler förslag.

"Kvinnor är överrepresenterade i antal, men undersökningen visar att män i många fall tar större utrymme än kvinnor samt att organisationen har en sned maktstruktur", skriver jämställdhetsmätarna från Förbundet Vi Unga i sin rapport.

De sex mätarna var med under hela kongressen, mätte talartid och noterade bland annat vilka som fick stöd för sina förslag och vilka förslag som gick igenom. De förde också statistik över användningen av härskar- och främjartekniker (se faktaruta). Mätningen kompletterades med en enkät bland ombuden.

Enligt den anser 21 procent av kongressombuden att IOGT-NTO är en jämställd organisation, 34 procent att den är jämställd med vissa undantag. Men övriga svar i enkäten visar liksom mätningen att verkligheten ser annorlunda ut.

AV DEN SAMMANLAGDA TALARTIDEN på 773 minuter använde kvinnorna 282 minuter och männen 491 minuter. Omräknat i procent tog männen, som alltså var något färre, 64 procent av talartiden. (I talartiden räknas inte invigningstal, tacktal och liknande.)

Under hela kongressen talade 86 personer. 37 av dem var kvinnor och 49 män. Av 358 inlägg gjordes 136 av kvinnor och 222 av män. De tre män som talade mest av alla lade beslag på en tredjedel av den sammanlagda talartiden för både män och kvinnor.

Kerstin Kokk och Anders Karlsson som leder jämställdhetsarbetet i IOGT-NTO är inte förvånade över resultatet från mätningarna på kongressen.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Kvinnor är överrepresenterade i antal, men undersökningen visar att män i många fall tar större utrymme än kvinnor.«

BRITT-INGER SJÖLIN

Av de förslag som framfördes från talarstolen kom 56 procent från män och 44 procent från kvinnor. Männen var mer aktiva i att stödja eller bemöta andras förslag, vare sig de kom från kvinnor eller män, och männen fick också igenom fler av sina förslag.

"En sak som mätarna noterade var att när debatten handlade om jämställdhet gick plötsligt många kvinnor upp för första gången", skriver de i rapporten. Intressant var också att de män som i de andra frågorna ofta gick upp och deltog i debatten till en början inte sågs i talarstolen i den här frågan. De gick upp först senare efter uppmaning från en kvinna.

Härskartekniker noterades vid hela 2 806 tillfällen. Det tyder enligt rapporten på ett ganska hårt mötesklimat men också

på okunskap om vad härskartekniker är.

I de flesta fallen, 77 procent, var det "publiken" (ombud och åhörare) som tillämpade härskartekniker, och vanligast var osynliggörande – att inte lyssna utan att till exempel vända sig bort, prata med andra eller lämna salen.

"Männen fick ta emot en större andel av härskarteknikerna", skriver mätarna i rapporten. Vi noterade också att det var många som kom och gick under förhandlingarna.

ÄVEN I PRESIDET, KONGRESSENS ordförande, användes härskartekniker – osynliggörande och undanhållande av information.

"Härskartekniker som kommer från presidiet är lite grövre", anser mätarna. De är förebilder, de sätter standard för hur tolerant man är.

Främjartekniker användes mer av kvinnor, men det var flest män som fick ta emot stöd. Vanligaste främjarteknikerna var applåder och att i egna inlägg nämna och lyfta fram vad någon annan sagt eller gjort.

På en punkt får IOGT-NTO beröm av jämställdhetsmätarna: Ombudsskolan inför kongressen gjorde att flera av dem som var ombud för första gången vågade sig upp i talarstolen. Och eftersom fler kvinnor än män var nya ombud, bidrog det positivt till jämställdheten.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

FRÄMJAR OCH HÄRSKARTEKNIKER

HÄRSKARTEKNIKER är till exempel att förlöjliga den som talar, att avbryta henne eller honom, att visa sitt ointresse genom att tala med bänkgrannen eller vända sig bort.

FRÄMJARTEKNIKER är att stödja den som talar, till exempel genom att applådera eller i ett eget inlägg lyfta fram det som någon annan redan har sagt.

"Kafferepet" är en kortlek med frågor att diskutera runt kaffebordet.

"Nu börjar vi arbetet"

Kongressen beslutade att IOGT-NTO ska vara en jämställd organisation 2011. Nu har förbundet fastställt en verksamhetsplan. Kerstin Kokk och Anders Karlsson arbetar med att få igång jämställdhetsarbetet i hela organisationen.

■ **2011** De är inte direkt förvånade över resultatet av jämställdhetsmätningen vid kongressen. För dem är det ingen nyhet att IOGT-NTO ännu inte är en jämställd organisation.

Att så mycket som 55 procent av ombuden i enkäten svarar ja eller "ja med vissa undantag" på frågan om organisationen är jämställd är också anmärkningsvärt, när mätningen visar att det inte stämmer.

– Det kan nog förklaras av "tredjedelsprincipen", säger Kerstin. Det finns forskning som visar att när mer än tredjedel av talar tiden upptas av kvinnor, tycker både kvinnor och män att kvinnorna dominerar. Det gäller inte bara på kongresser eller möten utan också i klassrummen.

Att männen tar upp så mycket mer av talar tiden förklaras till en del också av vilka roller de har i organisationen. Förbundets ordförande och kassör har till exempel många anledningar att stå i talarstolen under en kongress.

– Nu när vi har fått en kvinna som förbundskassör ska det bli intressant att se hur det påverkar fördelningen av talar tiden vid nästa kongress, säger Kerstin.

Jämställdhetsmätarna rapporterar om ett hårt debattklimat vid kongressen.

– Det är viktigt att fundera över, tycker Kerstin. De kan ju jämföra med motsvarande mätningar både på en politisk riksstämman och hos flera ungdomsorganisationer.

En förklaring till att klimatet uppfattas som hårt är att det förekommer så mycket härskartekniker inte bara från ombud och åhörare i salen utan också från presidiet.

– Det är förstås extra viktigt att presidiet tänker sig för, säger Anders. De ska ju sätta gränser och föregå med gott exempel.

– Men att många kommer och går i salen, som mätarna noterat, är nog ofrånkomligt, säger Kerstin. Vi vill ju att både medlemmar och tjänstemän ska komma in och lyssna även om de inte kan vara där hela tiden. Men det är förstås viktigt att de håller tyst och inte stör debatten.

OMBUDSSKOLAN FÖRE KONGRESSEN FÅR beröm i rapporten. Kerstin och Anders är också övertygade om att det var en riktig satsning.

– Vid förbundsstyrelsens möte diskuterades också möjligheten att ordna ombudsskola i distrikten lite tidigare – med retorikträning, fördelning av frågor och också diskussion om härskar- och främjartekniker, säger Anders. Det är en av de idéer vi får jobba vidare med.

– Men det viktigaste är att arbeta för att hela organisationen ska bli jämställd, säger Kerstin. Och det är det vi har börjat med nu.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

JÄMSTÄLLDSARBETET 2008

Kongressen i Uppsala 2007 antog en Handlingsplan för en jämställd organisation 2011. Den har fyra mål:

1. 90 procent av IOGT-NTOs styrelser på alla nivåer ska ha en jämn könsfördelning, det vill säga minst 40 procent och högst 60 procent av vardera könet.

2. IOGT-NTO ska utveckla mötesformerna så att alla medlemmar har möjlighet att nå sin fulla potential.

3. IOGT-NTO ska öka kunskapsnivån om jämställdhet och arbeta med attityder.

4. IOGT-NTOs jämställdhetsarbete ska vara en naturlig del av verksamheten.

Nu har förbundsstyrelsen fastställt en verksamhetsplan för jämställdhetsarbetet under 2008. Där ingår:

- * utbildning för valberedningar
- * rutiner för att ta fram mätbara data kring jämställdhet i föreningar och distrikt
- * ett mentorprogram för kvinnor som är aktuella för ledande positioner inom rörelsen
- * diskussionsmaterialet Kafferepet
- * en enkel metod för konsekvensanalys av jämställdheten i planerad verksamhet
- * en enkel metod för utvärdering av jämställdheten i genomförd verksamhet
- * medlemsutbildning
- * ett enkelt idémateriell kring IOGT-NTOs jämställdhetsarbete.

Affischkampanj i Piteå

PITEÅ – Vi köper inte ut alkohol till ungdomar, förklarar artisterna Anna-Lotta Larsson och Ronny Eriksson på stora affischer. Ungdomar behöver framtidstro, inte alkohol.

Samma budskap ger hockeystjärnan Mikael Renberg och ytterligare 25 kända pitebor – kommunalråd, elitidrottare, affärsmän och artister – i en kampanj som ska pågå hela året.

Kampanjen genomförs av Piteå kommuns förebyggarråd. Där väcktes

idén av IOGT-NTOs distriktskonsulent Anna-Lena Gröhn, som i sin tur fått den från förebyggargruppen i Växjö, som genomfört en liknande kampanj.

– Förebyggarrådet nappade direkt. Vi i IOGT-NTO tog på oss att tillsammans med Länarna kontakta mer eller mindre kända personer som ställde upp med namn och foto. Vi svarade också för layout och uppsättning av affischerna. Kommunen svarade för fotografering och tryckning av affischerna.

Sammanlagt fick de ihop 28 namn till 14 affischer. De sitter nu uppe en månad var på 60 platser i kommunen – apotek, vårdcentraler, bensinstationer, sporthallar, caféer och så vidare.

Kongress på Mässan i Göteborg 2009

KONGRESS Svenska Mässan i Göteborg blir platsen för IOGT-NTO-rörelsens kongresser nästa sommar.

– Det är viktigt att vi visar att rörelsen är en stark kraft, och det gör vi genom att synas i centrala Göteborg, säger kongressgeneralen Jan Linde. Vi planerar också att ha aktiviteter i tält på Heden för att kunna möta människor på stan.

På Svenska Mässan kommer rörelsens fyra förbund – IOGT-NTO, UNF, Junis och NSF – att ha lokaler intill varandra och gott om mötesplatser för både ombud, andra medlemmar och åhörare.

– Det är första gången som hela rörelsen är samlad under kongressen, säger Jan Linde. För NSF blir det troligen inte förbundsmöte (motsvarigheten till kongress) utan en annan konferens, men de är ändå med i de gemensamma aktiviteterna.

Kongressen är planerad till den 8-11 juli.

Skriver brev till politiker

POLITIK Riksdagens EU-nämnd och statsråden Fredrik Reinfeldt, Maria Larsson och Anders Borg har fått brev från IOGT-NTO-föreningen i Härnösand. I breven kräver föreningen att regeringen ska kräva undantag från EUs införselkvoter och återinföra de kvoter som gällde innan Sverige blev medlem i EU, verka för höjda minimiskatter på alkohol i EU och under det svenska ordförandeskapet 2009 ta initiativ till en uppföljning av EUs alkoholstrategi.

Lily och Sigge Karlsson återupplivade gamla musikminnen på tedans i kulturhuset Svanen.

FOTO: JAN DALEVALL

TEDANS I BORLÄNGE

DANS Tedans på söndagar är den senaste aktiviteten i IOGT-NTOs kulturhus Svanen i Borlänge. Premiären blev mycket lyckad. Ett 70-tal personer kom för att dansa till 40- och 50-talsmusik, framförd av Falu Evergreen. Musiken väckte många minnen, många hade dansat till samma melodier förr och kunde också sjunga med i texterna.

– Alkohol liksom andra droger utgör ett hot mot folkhälsan och är ett hinder för välfärd, utveckling och tillväxt, skriver Ullabella Näsström och Hugo Jonsson, ordförande och vice ordförande i föreningen.

Politiker utbildas i drogförebyggande

VÄSTERNORRLAND S-föreningen i Sidensjö föreslog i en motion till partiets distriktskongress att läkare och sjuksköterskor skulle ta upp frågor om alkohol och andra droger i sina kontakter med patienter och att alla förtroendevalda i landstinget skulle få utbildning i de här frågorna.

Distriktsstyrelsen skrev ett

långt svar om landstingets plan för "en mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård" och föreslog att motionen därmed skulle anses besvarad.

Men i en lång debatt gick ombud efter ombud upp och tillstyrkte motionen – som sedan bifölls enhälligt.

Åke Körberg 100 år är levande historia

VETERAN Åke Körberg föddes 1907, blev medlem i NTO 1925 och har i hela sitt liv varit djupt engagerad i nykterhetsrörelsen. Att höra honom berätta om sitt liv och den tid han levit i är ett stycke levande historia. För att den inte ska försvinna med honom har Åke

Lindgren, som tillhör samma IOGT-NTO-förening i Täby-Danderyd, gjort en lång filmad intervju med Åke Körberg inför 100-årsdagen.

Åke visste tidigt att han ville bli lärare, och i filmen berättar han om ett helt yrkesliv i skolan. Han förenade sin lärargärning med ett djupt engagemang i nykterhetsrörelsen, från att han startade en scoutkår i Hallsberg till att han var med och bildade NTOs Juniorförbund 1949.

Han har också genom åren haft en lång rad uppdrag på olika nivåer inom rörelsen.

Föreningen i Täby-Danderyd delar gärna med sig av idén att göra film om och med veteraner som har något att berätta om en epok i vår historia.

Protester mot TV-reklam

REKLAM Många medlemmar i IOGT-NTO reagerar mot dryckestips och annan alkoholreklam i TV. Gunnar Larsson är en av dem. I ett brev till TV4s tittarombudsman Janne Andersson protesterar han mot Bengt Fritiofssons återkommande vinprovning, "där han sjunger alkoholens lov".

– Har TV4 något särskilt avtal med alkoholbranschen, undrar Gunnar Larsson och efterlyser information om alkoholens skadeverkningar.

I sitt svar lovar Janne Andersson att framföra synpunkterna till programledningen och förklarar att "vinprovningen på fredagar är ett led i ett helgkoncept" och att den alltid bör innehålla alkoholfria alternativ.

– Problemet är att den aldrig gör det, konstaterar Gunnar Larsson.

Drogfri uppväxt
– Ingen alkohol före 18 år!

Ungdomar behöver
framtidstro, **inte** alkohol.

Birgers dikter lever vidare

POESI Birger Franzén var i många år en av de mest älskade poeterna i södra Sverige.

Birger Franzén avled 2006, men hans dikter lever vidare. I höstas, när han skulle ha fyllt 90, utgavs postumt diktsamlingen "Låt oss tala om livet" och en CD med samma namn. De presenterades under hösten vid en serie möten hos IOGT-NTO och olika kristna församlingar.

"Låt oss tala om livet" är en bra rubrik på hela Birger Franzéns författarskap och hans möten med människor.

Uteslutning av Åke Green väcker frågor

DAGEN och **VÄRLDEN IDAG** är de tidningar som skrivit mest om att IOGT-NTOs förbundsstyrelse beslutat utesluta Åke Green som medlem. De har förutom nyhetsrapportering med kritiska kommentarer från medlemmar som lämnar IOGT-NTO i protest, också kommenterat den på ledarplats.

"Vad har en bibeltrogen syn på homosexualitet – om än uttryckt i utmanande ordalag – att göra med nykterhetsrörelsen?" frågar Dagens chefredaktör Elisabeth Sandlund.

"Vilka fler medlemsgrupper kan känna sig 'kränkta' av att andra medlemmar tänker annorlunda i frågor som inte alls har med alkohol och droger att göra?"

En rad andra tidningar, framför allt i södra Sverige, har också rapporterat om uteslutningen och reaktionerna på den.

Invandrare ger nystart i Skåne

SVT SKÅNE rapporterar i ett inslag att nykterhetsrörelsen är på stark frammarsch, och att medlemsökningen är störst i Skåne, "mycket tack vare att olika invandrargrupper anslutit sig till kampen". I inslaget intervjuas distriktskonsulent Carl-Erik Hylander och ett par av de nya medlemmarna förklarar att de sökt sig till IOGT-NTO på grund av den gemensamma synen på nykterhet och också för att få hjälp att hantera drogproblem bland svenskar med invandrarbakgrund.

Astrid 90 brinner för barnens väl

VÄRMLANDS FOLKBLAD har intervjuat Astrid Carlsson som nyligen fyllt 90 år. Astrid som bor på en gård utanför Olsäter har alltid varit engagerad i

nykterhetsrörelsen och framför allt arbetat för och med barn och ungdomar. Även som vice ordförande i socialnämnden i Munkfors var det barnens villkor som låg henne varmast om hjärtat. Idag oroar hon sig för barn som börjar dricka redan på mellanstadiet. "Det är viktigt att det finns aktiviteter för dem."

Debattprotest mot spritreklam i radio

NORRA VÄSTERBOTTEN och **VÄSTERBOTTENS FOLKBLAD** har publicerat ett långt debattinlägg från IOGT-NTO-medlemmar i Västerbotten som protesterar mot att "Sveriges Radio främjar spritintresset". Protesten gäller en tävling i P4, där priset var Bonniers stora bok om whisky. "Programmet presenterades som en tävling för dem som gillar whisky och andra spritprodukter" skriver de och anser att programmet glorifierar alkohol.

Stockholms Distrikttempels Byggnadsförening upa och Katarina Temples Byggnadsförening upa

Årsmöte den 12 mars kl 18.00
Plats: IOGT-NTO, Ringvägen 74

Sedvanliga årsmötesförhandlingar.
Ombud förutsätts medföra giltig fullmakt.

Välkomna! Styrelsen

IOGT-NTO

IOGT-NTO söker

utvecklingskonsulenter

Utvecklingskonsulenterna är förbundets viktigaste länk mellan olika nivåer i organisationen.

Vi söker personer som har grundkunskap om IOGT-NTO:s verksamhetsområden, kan leda processer, kan initiera projekt och skapa nätverk.

Du behöver vara geografiskt rörlig och medlem. Du kommer att delta i ett utvecklande arbete i delvis ny roll, där du genom regionala team samverkar med kollegor.

Läs mer på www.iogt.se

**SOBER
RESOR**

SYDAFRIKA 12-27 september 2008

Möt det gamla och nya Afrika i "Regnbågslandet" med dess mångkulturella folk, fantastiska naturscenier och unika flora och fauna som inte finns någon annanstans.

Upplev bland annat safari i Krugerparken, traditionell afrikansk kultur i Zululand, besök på Godahoppsudden och fångelseön Robben Island. Kanske får vi se "The Big Five"!

I resan ingår flyg Sverige-Sydafrika tur och retur, samtliga transporter i Sydafrika, logi i dubbelrum, halvpension, utflykter och aktiviteter enligt ordinarie program, svensktalande guide och svensk reseledare med mera.

Vill du veta mer om våra resor? Ring, skriv eller faxa till SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. Tel. 031-26 53 30, fax 031-340 86 34. E-post: soberresor@telia.com • Hemsida: www.soberresor.se

Paus med sång vid förhandlingarna vid kongressen i Uppsalla 2007.

Alla är välkomna i IOGT-NTO

IOGT-NTO har fått en del reaktioner på den text som handlade om religiös obundenhet, som publicerades i Just nu! Beslut från sommarens kongress. Broschyren gick med som en bilaga i förra numret av Accent.

Texten, som refererar till kongressbeslutet, lyder så här: "Frågan om IOGT-NTOs religionsfrihet och hur vi praktiskt jobbar med detta i vår verksamhet behandlades på kongressen. Man konstaterade att det inte är förenligt med våra grundsatser att religionsutövning sker i vår verksamhet. Psalmer och andra religiösa inslag är inte lämpliga vid parentationer eller andra tillfällen. Däremot ska vi vara toleranta mot andra organisationers val av till exempel sånger vid samarbeten med dem.

IOGT-NTO ska ta fram en skrift med exempel på texter, sånger och musik som lämpar sig vidparentationer, avtackningar och högtidlig-hållanden."

Det är framför allt formuleringen om psalmer som har gjort vissa medlemmar upprörda, och vi beklagar detta. Vi kunde ha förklarat beslutet tydligare.

Självfallet är alla människor, oberoende av religiös åskådning, välkomna i IOGT-NTO. Man kan ha olika syn på vad som är religionsutövning. Många människor ser det inte som en religiös handling att sjunga psalmer, utan som en del av vårt svenska kulturarv. Men det finns också människor som ser det just som en religiös handling, och som känner sig obekväma med att behöva delta i en parentation

med sådana inslag. Det var detta som var bakgrunden till den motion som kongressen valde att bifalla.

Vi vill vara öppna och inkluderande. Alla människor ska känna sig välkomna och bekväma med att gå på ett möte i sin IOGT-NTO-förening.

*Stefan Bergh
Generalsekreterare
IOGT-NTO*

iogt.se/möte
**IOGT-NTO:s
nya mötesplats**

Alkoholpolitiskt telefonmöte

IOGT-NTO:s alkohol- och narkotikapolitiska verksamhetsområde kommer inom ramen för kommunprojektet att genomföra två telefonmöten. Fokus för mötet är kommunal alkoholpolitik och vårt arbete med kommunprojektet. Vi söker dig som är alkoholpolitiskt intresserad och som redan är eller som vill bli en av våra lokala påverkare.

Mötet genomförs torsdagen den 13 mars klockan 14.00 och 20.00. Välj själv vilken tidpunkt som passar. Beräknad tid för mötet är 60–90 minuter.

Anmälan till
johnny.johansson@iogt.se
eller 08-672 60 14.

I god tid innan mötet kommer du att få instruktioner samt telefonnummer och inloggningsuppgifter.

Stipendier för ungdomar

NGRs Ungdomsstiftelses stipendier är avsedda för verksamhet främst i Norden. Någon nykterhetsorganisation ska vara arrangör för den aktivitet man söker stipendium för. Den sökande ska tillhöra någon av NORDGUs eller NGRs organisationer. Man bör inte vara äldre än 25 år.

Ansökan ska vara NGRs ungdomsstiftelse tillhanda senast 1 april 2008.

Läs mer på www.iogt.se.

Global ambassadör

Sugen på att jobba som ambassadör men saknar diplomatutbildning? Inga problem! Vi utbildar dig till global ambassadör lokalt om IOGT-NTO-rörelsens internationella samarbete.

Syfte: En rörelsegemensam ambassadörsutbildning där deltagarna sedan fungerar som IOGT-NTO-rörelsens förlängda arm kring globala frågor.

När: En utbildningshelg en gång per år där alla förbunden finns representerade.

Vem: Både medlemmar och anställda kan vara deltagare.

Utbildningen: Alla får en uppdatering av samarbetsprojekt, hemmaplansarbete, kortare information om global alkohol- och narkotikapolitik och en extern inspirationsföreläsning. Utbildningen är sedan indelad i tre olika inriktningar:

Frontgruppen: Deltagarna får utbildning i bla säljteknik, insamlingsmetoder, våra internationella frågor, alkohol som utvecklingshinder, material, utåtriktade aktioner, praktiska aktivitetsverktyg.

Lobbyistgruppen: Deltagarna får utbildning i global alkohol- och narkotikapolitik, lobbying, hur de kan hålla i kortare föreläsningar kring alkohol som utvecklingshinder och våra samarbetsprojekt. Kunskap om ad-busting lärs ut, bemanning av utställningsmontrar och argumentationsträning

Spjutspetsgruppen: Deltagarna får uppdatering på en mer detaljerad nivå. För den som jobbat som volontär, praktikant, varit engagerad i frågorna länge och redan har utbildningar på fötterna, eller för dem som vill fördjupa sig i frågorna. Deltagarna ska efteråt kunna hålla i längre föreläsningar kring våra frågor och dessutom välja en eller flera specialinriktningar.

Datum, plats och kostnad: Utbildningen börjar fredag kväll den 18 april och slutar vid lunch på söndagen den 20 april. Plats: Tollare Folkhögskola. Kostnad: Deltagaravgiften är 850 kronor inklusive ingår resa, mat och logi.

Anmäl dig nu!

Mer information kan du få via Linnea Forsberg, linnea.forsberg@iogt.se eller 0703-205329.

KALENDARIUM 2008

MARS

- 1 Regional kampanjutbildning, Skellefteå
- 3 Att sälja in och öka volymen i våra metoder, Tollare
- 4 Narkotikapolitisk kurs, Stockholm
- 7-8 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 11-12 Konsulentsamling, Tollare
- 9-15 NGRs vinterträff, Norge

APRIL

- 10-11 RUP 09-seminarier
- Vecka 16-17** Grundutbildning för nya förebyggargrupper en vecka utomlands
- 14-15 Lärgegenskap i socialt entreprenörskap, Wendelsberg
- 16 Projektutvärdering, Wendelsberg
- 18-19 RUP 09-seminarier
- 18-20 Utbildning Global Ambassadör, Tollare
- 25-26 RUP 09-seminarier
- 26-27 IOGT-NTO medverkar vid Folkpartiets kommunala riksmöte, Västerås
- 28- Folknykterhetens vecka

MAJ

- 1 Folknykterhetens vecka
- 9-10 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 9-10 RUP 09-seminarium
- 9-11 Grundutbildning i förebyggande arbete, Tollare
- 13 Alkoholpolitisk kurs, Stockholm
- 14-15 Reflektion kring prevention, Örebro universitet

JUNI

- Vecka 23-23** Stoppa langningen-kampanj – skolavslutning
- 3-4 Lärgegenskap i socialt entreprenörskap, Tollare
- 14 NBVs förbundsmöte

JULI

- 1-6 NGRs sommarkurs, Färöarna
- 6-12 Almedalsveckan, Visby
- 27- Active camp och NSF:s förbundsläger, Ransbergs Herrgård

AUGUSTI

- 3 Active camp och NSF:s förbundsläger, Ransbergs Herrgård

SEPTEMBER

- 8-10 World Forum Against Drugs, Stockholm
- 8-10 Tylösandsdagarna, MHF, Tylösand
- 19-20 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 19-20 Konsulentsamling, Göteborg
- 20-21 DO-samling, Göteborg
- 25-26 Metodutbildning Föräldrar Tillsammans och Ledare Tillsammans, Tollare
- 27-28 Metodutbildning Föräldrar Tillsammans och Ledare Tillsammans, Tollare

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Urladdat batteri? Ta det lugnt, hjälpen är närmare än du tror!

Som medlem i IOGT-NTO-rörelsen har du en rad förmåner genom SalusAnsvar.

Assistans är en tilläggsförsäkring som du kan teckna till din vanliga bilförsäkring. Om du till exempel har ett urladdat batteri, får bensinstopp på vägen eller låser in bilnyckeln i bilen, räcker det med ett telefonsamtal.

Inom en timme får du den hjälp du behöver för att kunna fortsätta din resa, oavsett om det sker med hyrbil, tåg eller flyg. **Helt utan självrisk!**

Försäkringsgivare: Svenska Konsumentförsäkringar AB, org.nr. 516401-6700

Teckna en Assistansförsäkring. **Idag!**

Ring 0200-87 50 30 eller besök

www.salusansvar.se/iogtnto

I samarbete med SalusAnsvar

Klicka för att dricka

GRANSKNING En granskning av nätreklamen för alkohol visar att den framför allt vänder sig till en ung publik. Internetmedierna har samma ägare som annonsbyråer, press och medieföretag inom radio och TV. De har upptäckt att reklamen på Internet är mycket svårare för myndigheterna att kontrollera.

REPORTAGE

FOTO: CASPER HEDBERG/KONTINENT

Nykterhetsrörelse i Nairobis slum

REPORTAGE Slumområdet Mathare i Nairobi är hem för en halv miljon. Missbruket av alkohol och andra droger är utbredd och i sin tur ett av de största hindren i klättringen ur fattigdom. Här har svenska Ingrid Munro startat en nykterhetsrörelse för fattiga.

INTERVJU

Alandh lyfter fram de kantstötta

INTERVJU Journalisten och dokumentärfilmaren Tom Alandh står alltid på den lilla människans

sida. Med ömhet och värme låter han de som kantstöts av livet komma till tals. Nu är han aktuell med en dokumentär om dem som överlevde 70-talets knarkvåg i Rågsved.

KULTUR

Att ha en förälder som sitter i fängelse

KULTUR Om barn till föräldrar som sitter i fängelse, om smärta, droger och förnekelse, handlar Teater OFFs nya pjäs, som just nu turnerar på anstalter runt om i landet. Syftet är att skapa möjlighet till förändring och att barn vars föräldrar är frihetsberövade ska få hjälp och stöd.

LÄSTIPS FÖR DIG SOM LÄSER TIDNINGEN BAKIFRÅN

Kennet läkte sig själv

24 REPORTAGE Kennet titade på sina åtta burkar och tog ett beslut. En sista fylla på sex öl, sedan skulle han sluta. Två skulle han spara om det blev för svårt. Det var i april 2002 och Kennet är fortfarande nykter.

Vi behöver debattera rörelsens värdegrund

4 LEDARE Reaktionen på beslutet att utesluta Åke Green ur IOGT-NTO visar att det behövs en bred debatt bland medlemmarna om rörelsens värdegrund.

Starka reaktioner på uteslutning

8 AKTUELLT Förbundsstyrelsens beslut att utesluta Åke Green som medlem i IOGT-NTO har väckt starka reaktioner och drygt 1200 personer har begärt utträde.

Hyllar tacksamheten

28 intervju Varje dag försöker författaren Patricia Tudor Sandahl känna tacksamhet och glädje. Över livet och över det hon har, här och nu. Om det skriver hon i sin nya bok "Tacksamhetens tecken".

IOGT-NTO ännu inte jämställt

44 I RÖRELSE IOGT-NTO är inte en jämställd organisation. Det framgår tydligt av

mätningen och ombudsenkäten vid kongressen i somras. Nu inleds ett jämställdhetsarbete i hela organisationen.

En vänlig blick som aldrig dömer

32 GODA LIVET En mjuk päls att klappa, någon att hålla i famnen och en vänlig blick som aldrig dömer. På Östfora behandlingshem för långt gångna missbrukare är vårdhundar en del av behandlingen.

Nätverk för missbrukarbarn

I det nystartade nätverket Chaplin ingår många skådespelare och kända profiler med det gemensamma att de liksom Chaplin är barn till missbrukare.

■ **NÄTVERK** En hel värld älskar Charlie Chaplin och hans vemodiga komik. Men få känner till att han växte upp med missbruk och psykisk sjukdom i familjen. Just detta har det nystartade nätverket Chaplin – som arbetar med och för vuxna barn till missbrukare - tagit fasta på.

Nätverket bildades vid Eldsjälmässan på Fryshuset i höstas och i dagsläget ingår ett fyrtiotal personer, däribland Anders Carlberg, vd på Fryshuset, Greger Walve från Hela Människan, Anna Carlstedt från IOGT-NTO och många kända profiler som författaren Katerina Janouch, skådespelarna Benny Haag och Morgan Alling, regissören Staffan Hildebrand och prästen Olle Carlsson.

– Tanken med Chaplin är att lyfta fram människor som växt upp med missbruk. Fortfarande ses man som lite udda, men om fler kända personer går ut och berättar om sin bakgrund, bidrar det till att minska stigmatiseringen och känslan av att vara ensam. Det är ju trots allt 1,3 miljoner personer som är direkt anhöriga till missbrukare, säger Anders Carlberg.

Hans förhoppning är att ungdomar, som är en grupp som ogärna talar om det här, förstår att om man tar itu med sina erfarenheter, så kan de bli en tillgång och ge ny

Skådespelaren Morgan Alling är en av deltagarna i det nya nätverket Chaplin. FOTO: DAN HANSSON

energi, i stället för att bara ta energi.

– Vi tror och hoppas att vi kan tillföra en dimension till alkoholdebatten. Men än så länge är nätverket bara i sin linda. Vi får se vad det blir av det i framtiden.

FÖR SKÅDESPELAREN MORGAN ALLING har alkohol berört och engagerat på många sätt. Han har erfarenhet av missbruk i familjen och drack själv för mycket under ungdomsåren. Numera är han nästan helnykter. När han fick frågan om han ville vara med i Chaplin kändes det självklart att tacka ja.

– Jag har genomlevt alkoholens baksidor och vill gärna vara med och föra upp den här frågan på agendan. Missbruk är inte bara individens ansvar, utan det drabbar ju en massa andra människor, direkt eller indirekt. Tänk bara på allt ungdomsvåld och drogromantiseringen i samhället. Att gå på djupet och ta itu med grundproblemet, i stället för att bara vårda dem som mår dåligt, är jätteviktigt, konstaterar Morgan Alling.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzewsky@iogt.se

GODA NYHETER

Kvinnor får allt bättre lön

EKONOMI Svenska kvinnor är på uppgång i löneligan. I nästan 90 procent av kommunerna har kvinnor haft bättre inkomstutveckling än män under 2000-talet.

Ökningen var 15 procent för kvinnorna och 12 procent för männen.

Morgrisar blir självständigare

PSYKOLOGI Att vara en mammagris är positivt, visar

en israelisk undersökning. Ju tajtare barn är med sina föräldrar, desto mer självständiga blir de. Barn som står sin mor nära blir i högre grad ekonomiskt oberoende, får stabila yrkesliv, är mogna och har lättare att knyta trygga kärleksförhållanden.

Tjocka är trevligare

PSYKOLOG Tjockisar är trevligare än tunnisar. Den slutsatsen drar japanska forskare, efter att ha studerat 30 000 personer i åldern 40-64 år. Undersökningen

visade att utåtriktade personer oftare än andra är överviktiga, alltså har ett BMI på över 25. Magra personer är mer ängsliga av sig – och därmed mindre utåtriktade.